መንግሥት እና ቃል ኪዳን በአዲስ ኪዳን

ትምህርት 3

ቃል ኪዳን

Manuscript

thirdmill
Biblical Education. For the World. For Free.

© 2019 by Third Millennium Ministries

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው። ከአሳታሚው የጽሑፍ ፈቃድ ውጭ ማጠቀሻነት፣ ለግምገማ ፣ ለአስተያየት ወይም ለትምህርት ዓላማዎች በአጭሩ መጠቀም ካልሆነ በስተቀር የዚህ ጽሑፍ ክፍል በማንኛውም መልኩ ወይም በማንኛውም መንገድ ለትርፍ ሊባዛ አይችልም። የአሳታሚው አድራሻ Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

በሌላ መንገድ ካልተጠቆመ በስተቀር ፣ ሁሉም የቅዱሳት መጻሕፍት ጥቅሶች በ1954 ዓ.ም ከታተመው መጽሐፍ ቅዱስ የተወሰዱ ናቸው።

ስለሤርድሚል

እ.ኤ.አ. በ 1997 የተቋቋመው ፣ ሤርድሚል ለትርፍ ያልተቋቋመ የወንጌላዊ ክርስቲያናዊ አገልግሎት ሲሆን

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት፣ ለዓለም፣ በነጻ ይሰጣል።

ግባችን በዓለም ዙሪያ በመቶ ሺዎች ለሚቆጠሩ ፓስተሮች እና ለአገልግሎት በቂ ሥልጠና ለሌላቸው የክርስቲያን መሪዎች ነፃ የክርስትና ትምህርት መስጠት ነው። በእንግሊዝኛ ፣ በአረብኛ ፣ በማንዳሪን ፣ በሩሲያኛ እና በስፓኒሽ ተወዳዳሪ የሌለውን የመልቲሚዲያ ሴሚናሪ ሥርዓተ ትምህርት በማዘጋጀት እና በዓለም አቀፍ ደረጃ በማሰራጨት ይህንን ግብ እያሟላን እንገኛለን። በአጋር መሥሪያ ቤቶቻችን አማካኝነት ሥርዓተ ትምህርታችን ከአሥር በላይ በሚሆኑ ሌሎች ቋንቋዎችም እየተተረጎመ ነው። ሥርዓተ ትምህርቱ በጥሩ ግራፊክ የተሠሩ ቪዲዮዎችን፣ የታተሙ ትምህርቶችን እና የበይነመረብ ግብዓቶችን ያካትታል። በትምህርት ቤቶች ፣ በቡድኖች እና በግለሰቦች ፣ በበይነመረብም ሆነ በትምህርት ማህበረሰቦች ውስጥ ጥቅም ላይ እንዲውል የተቀየሰ ነው።

ባለፉት ዓመታት፣ እጅግ በጣም ጥሩ ይዘትን እና ጥራትን የተሸለሙ የመልቲሚዲያ ትምህርቶችን ለማምረት ከፍተኛ ወጪ ቆጣቢ ዘዴን አዘጋጅተናል። ጸሐፊዎቻችን እና አርታኢዎቻችን በስነ-መለኮት የሰለጠኑ አስተማሪዎች ፣ ተርጓሚዎቻችን የሥነ-መለኮታዊ አስተውሎት ያላቸውና የሚተረጉሙበት ቋንቋዎች የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው የሆናቸው ናቸው ፣ እንሁም ትምህርቶቻችን ከዓለም ዙሪያ የመጡ በመቶዎች የሚቆጠሩ የተከበሩ የሴሚናሪ ፕሮፌሰሮች እና ፓስተሮች አሳቦችን ይዘዋል። በተጨማሪም ፣ የእኛ ግራፊክ ዲዛይነሮች ፣ ሥዕላዊ መግለጫዎች እና አዘጋጆች ዘመናዊ መሣሪያዎችን እና ቴክኒኮችን በመጠቀም ከፍተኛውን የዝግጅት ደረጃዎችን የሚያሟሉ ናቸው።

የስርጭት ግቦቻችንን ለማሳካት ፣ ሤርድሚል ከቤተክርስቲያናት ፣ ከሴሚናሪዎች ፣ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶች ፣ ከሚሲዮናውያን ፣ ከክርስቲያን ማሰራጫዎች እና ከሳተላይት ቴሌቪዥን አቅራቢዎች እና ከሌሎች ድርጅቶች ጋር ስትራቴጂካዊ አጋርነት ፈጥሯል። እነዚህ ግንኙነቶች ቀደም ሲል ስፍር ቁጥር የሌላቸው የቪዲዮ ትምህርቶችን ለአገሬው ተወላጅ መሪዎች ፣ ለፓስተሮች እና ለሴሚናሪ ተማሪዎች ማሰራጨት አስችሏል። የድረ-ገጾቻችን እንዲሁ እንደ ስርጭት መንገዶች ሆነው ያገለግላሉ እንዲሁም የመማሪያ ማህበረሰብ እንዴት እንደሚጀምሩ ግብዓቶቸንና ትምህርቶቻችንን ለማግኘት ተጨማሪ አገልግሎት ይሰጣሉ።

ሤርድሚል በ IRS እንደ 501 (ሐ) (3) ኮርፖሬሽን እውቅና ተሰጥቶታል። እኛ ገቢ የምናገኘው ከአብያተ-ክርስቲያናት ፣ ፋውንዴሽንስ፣ ንግድ ተቋማት እና ግለሰቦች በሚሰጡት አርዳታ ነው። ሰዎች ለእኛ ሲለግሱ ከሚከፍሉት ግብር ይቀነስላቸዋል። ስለአገልግሎታችን ተጨማሪ መረጃ ፣ እና እርስዎ እንዴት መሳተፍ እንደሚችሉ ለማወቅ ፣ እባክዎ www.thirdmill.org ን ይጎብኙ።

ማውጫ

መግቢያ 1

የመንግሥቱ አስተዳደር 1

የቃል ኪዳን ተወካዮች 3
ብሉይ ኪዳን 3
አዲሱ ቃል ኪዳን...4
ተገቢ ፖሊሲዎች...5
ብሉይ ኪዳን 5
አዲሱ ቃል ኪዳን...6
ኦርጋኒክ ዕድገት...8
ብሉይ ኪዳን 8
አዲሱ ቃል ኪዳን...9

የግንኙነት ሁኔታ...11

መለኮታዊ በጎነት 12
ብሉይ ኪዳን 12
አዲሱ ቃል ኪዳን...14
የታማኝነት ፈተናዎች 16
ብሉይ ኪዳን 16
አዲሱ ቃል ኪዳን...17
መዘዞች/ውጤቶች...19
ብሉይ ኪዳን 20
አዲስ ኪዳን...20

ማጠቃለያ...23

አስተዋጽኦ ያደረጉ ጸሐፊዎች 24

የቃላት ፍቺ...25

መንግሥት እና ቃል ኪዳን በአዲስ ኪዳን

ትምህርት ሦስት

አዲሱ ኪዳን

መግቢያ

የክርስቶስ ተከታዮች ብዙ የተለመዱ አገላለጾችን በተለያዩ መንገዶች እንዴት እንደሚጠቀሙ አስተውለህ ታውቃለህ? በእርግጥም “አዲስ ኪዳን” የሚሉት ቃላት ሁኔታው ይህ ነበር። ኢየሱስ የተናገረውን እንደግመዋለን - "ይህ ጽዋ አዲስ ኪዳን ነው" - የጌታን እራት ባከበርን ቁጥር. እና በዓለም ዙሪያ፣ አጥቢያ አብያተ ክርስቲያናት በውስጣቸው “አዲስ ኪዳን” የሚሉት ቃላት ያላቸው ስሞች አሏቸው። ግን አብዛኞቹን ክርስቲያኖች “አዲሱ ቃል ኪዳን ምንድን ነው?” ብለህ ብትጠይቅ የጠየከውን ሰዎች ብዛት የሚያህል መልስ ታገኛለህ። አንዳንድ ጊዜ እንደዚህ ያሉ ልዩነቶች ብዙም አስፈላጊ አይደሉም፡፡ ነገር ግን በዚህ ትምህርት እንደምናየው፣ የአዲሱ ኪዳን ፅንሰ-ሀሳብ በአዲስ ኪዳን ደራሲዎች ላይ ተጽእኖ ስላሳደረባቸው ስለእነርሱ ስነ-መለኮት እንደ “አዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት” እንነግራቸዋለን። በዚህ ምክንያት፣ አዲሱ ቃል ኪዳን ምን እንደሆነ ለመረዳት የምንችለውን ሁሉ ማድረግ አለብን።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ ያለው መንግሥት እና ቃል ኪዳን በተከታታይ የምናቀርበው ሦስተኛው ትምህርት ነው። ይህንን ትምህርት “አዲሱ ቃል ኪዳን” የሚል ርዕስ ሰጥተናል። እናም በዚህ ትምህርት የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች አንዳንድ በጣም ጠቃሚ የሆኑ የስነ-መለኮታዊ አመለካከቶቻቸውን ለመቅረጽ በአዲስ ኪዳን ጽንሰ-ሀሳብ ላይ እንዴት እንደተደገፉ እንመረምራለን።

ትምህርታችን በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላል። በመጀመሪያ አዲሱ ቃል ኪዳን የእግዚአብሔርን መንግሥት አስተዳደር እንዴት እንደሚገልጽ እንመለከታለን። ሁለተኛ አዲሱ ቃል ኪዳን በእግዚአብሔር እና በህዝቡ መካከል ያለውን መስተጋብር እንዴት እንደሚያሳይ እንመረምራለን። አስቀድመን በአዲሱ ቃል ኪዳን በኩል የእግዚአብሔርን መንግሥት አስተዳደር እንመልከት።

የመንግሥቱ አስተዳደር

በተለምዶ “ቃል ኪዳን” ተብሎ የተተረጎመው የዕብራይስጥ ቃል “በሪት” ነው። በሴፕቱጀንት፣ በግሪክ ብሉይ ኪዳን፣ ይህ የዕብራይስጥ ቃል “ዲያቴኬ” ተብሎ ተተርጉሟል። “ዲያተኬ” በአዲስ ኪዳን ውስጥ “ቃል ኪዳን” ተብሎም ይገኛል። ሁለቱም ቤሪዝ እና ዲያቴኬ “የተጣራ ስምምነት ” የሚል ትርጓሜ አላቸው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፣ በእኩዮች መካከል ቃል ኪዳኖችን እናያለን። በነገሥታትና በዜጎቻቸው መካከል እንዲሁም በነገሥታትና በሌሎች ነገሥታት መካከል የገቡትን ቃል ኪዳኖችም እንመለከታለን። እግዚአብሔርም ከአሕዛብና ከሕዝብ ጋር ቃል ኪዳን ገባ። በዚህ ትምህርት፣ በተለይ እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ስላደረገው ቃል ኪዳኖች፣ በተለይም በክርስቶስ ስላለው አዲሱ ቃል ኪዳን እናስባለን።

የእግዚአብሔርን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች በመረዳታችን ውስጥ በጣም ጉልህ ከሆኑት ግኝቶች አንዱ የተከናወነው በሃያኛው ክፍለ ዘመን ሁለተኛ አጋማሽ ላይ መሆኑን ማወቅ አስፈላጊ ነው። በዚህ ጊዜ፣ ብዙ ሊቃውንት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖችን በተለምዶ “የሱዘሬን-ቫሳል ስምምነቶች” ተብለው ከሚጠሩ ጥንታዊ የቅርብ ምስራቅ ሰነዶች ቡድን ጋር ማወዳደር ጀመሩ። እነዚህ ሰነዶች በብሉይ ኪዳን ዘመን በአሕዛብ መካከል የተደረጉ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ነበሩ። በእነዚህ ስምምነቶች ሱዘራይኖች፣ ወይም ታላላቅ ነገሥታት፣ በሥልጣናቸው ሥር ያሉትን ትናንሽ ነገሥታት ያስተዳድራሉ፡፡ እንደምንመለከተው፣ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች እና በእነዚህ የሱዘራይን-ቫሳል ስምምነቶች መካከል ያለው መመሳሰል የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ የመንግሥቱን ጉዳዮች የሚያስተዳድርበት ዋነኛ መንገድ እንደነበሩ ግልጽ ያደርገዋል።

በብሉይ ኪዳን በተለይም በዘፍጥረት መጽሐፍ ውስጥ በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ የተገለጹትን

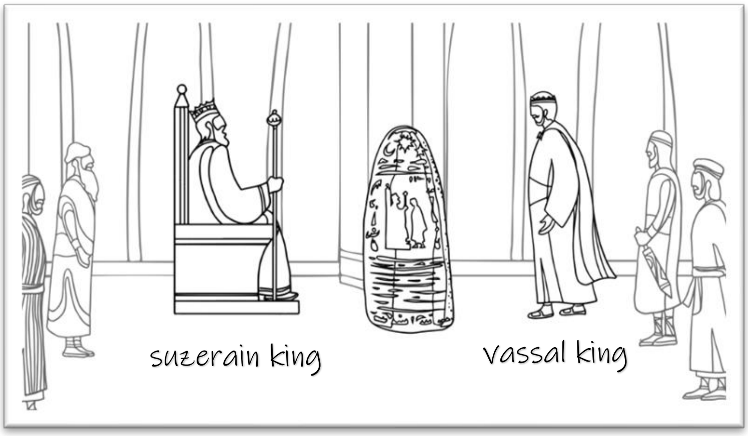

የሱዘራይን-ቫሳል ስምምነት በታላቅ ንጉሠ ነገሥት እና በትንሽ ንጉሥ መካከል የተደረገ ስምምነት ነበር።

ሁለት ዓይነት የስምምነት ዓይነቶች እንመለከታለን። በመጀመሪያ በሁለት እኩል አቅም፣ እኩል ስልጣን ያላቸው ሰዎች መካከል "የአንድነት ስምምነት" የምንለውን እናያለን፤ በዚህም ለሁለቱም የሚጠቅም ስምምነት ያደርጋሉ። ስለዚህ ለምሳሌ አብርሃምን እና አቢሜሌክን እንውሰድ… የምናየው ሁለተኛው ዓይነት ስምምነት በጥንታዊው ምስራቃዊ አካባቢ ያሉ አንዳንድ ሰዎች "የሱዘሬንቲ-ቫሳል ስምምነት" ብለው በጠሩት መካከል ነው፣ እና ያ አብዛኛውን ጊዜ እኩል ባልሆኑ ሀይሎች መካከል ነው፣ እርሱም ጠንካራ እና ታላቅ ነው፤ ምናልባት ቀድሞውኑ ሌላወን አግኝቶ ያሸነፈ እና አሁን ትልቁ ሰው ሱዘራይን ከቫሳል ሁሉንም ጥቅሞች የሚያገኝበት ግንኙነት ውስጥ መሆን ይፈልጋል። ስለዚህ ለሱዘራይን ታማኝነታቸውን ለመቀጠል ብዙ ጊዜ ከቫሳል ታማኝነትን ይጠይቃል… ግን ለቫሳል ጥቅም አለ እና ይህ ሱዘራይን ምንም አሸናፊ ጦር ወይም ወራሪ ጦር ሲኖር እርሱን ለማዳን ይመጣል። በእነርሱ ፊት ነው እና ስለዚህ በዚያም እንደዚህ አይነት የጋራ መከላከያ ግንኙነት ነበራቸው፡፡

— ዶ/ር ዳንኤል ኤል.ኪም

ታውቃላችሁ፣ ነገሥታትን ስንመለከት ዜጎቻቸውን የሚያስጨንቁ ብዙ ጊዜ አምባገነኖች እና ባለጠጎች ነን ብለን እናስባለን። ነገር ግን በእውነታው፣ በጥንታዊው ቅርብ ምስራቃዊ የኢየሱስ ዘመን እና ከዚያ በፊት የነበረው ንጉስነት በቃል ኪዳን ጽንሰ-ሀሳብ ላይ የተመሰረተ ነበር። ስለዚህ ንጉሥ ወይም የበላይ ገዢ ወይም ሱዘራይን የተባለው ሱዘራይን የሚባሉት አንዳንድ ሰዎች በመሠረቱ የእርሱ አገልጋዮች ወይም ሎሌዎች ከሚሆኑት ጋር የሚያደርጉት ስምምነቶች፣ የጥንት ስምምነቶች ማስረጃዎች አሉን እና ግንኙነቱን የሚገልጹት የበላይ ገዢው ነው። ሱዘሬይን ግንኙነቱን ጠብቆ ማቆየት የሚቻልባቸውን የቃላቶች ስብስብ ይገልፃል እና እንዲህ ይላል፡- "ከለላ እሰጥሃለሁ፣ ብልጽግናን እሰጥሃለሁ፣ በአንተ ተሳትፎ ምትክ ማንነትን እሰጥሃለሁ። ከእህልህ ውስጥ የተወሰነውን በማካፈል፣ ታማኝነትህን በመስጠት እና ከሌሎች ነገሥታት ወይም አለቆች ጋር ባለመስማማት" እና ስለዚህ በአንድ መልኩ በጣም የጋራ የሆነ ሁኔታ የመሆን አዝማሚያ ነበረው። እናም በዚህ አይነት ስምምነት ላይ ስለንግሥና እና ስለ ቃል ኪዳን ምንነት ማሰብ ከጀመርን የምናገኘው ነገር ቢኖር የተለያዩ የብሉይ ኪዳን ክፍሎች ከእነዚህ የሱዘራይን ስምምነቶች ትክክለኛ ይዘት ጋር የተጣጣሙ ይመስላሉ።

— ሚስተር ብራድሌይ ቴ ጆንሴን

የእግዚአብሔርን መንግሥት አስተዳደር በሦስት ዋና መንገዶች እንመለከታለን። በመጀመሪያ የቃል ኪዳን ተወካዮችን አስፈላጊነት እናስተውላለን። ሁለተኛ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች እንዴት ለእግዚአብሔር መንግሥት ተገቢ ፖሊሲዎች ላይ እንዳተኮሩ እንመለከታለን። ሦስተኛ እግዚአብሔር መንግሥቱን በቃል ኪዳኑ ፖሊሲዎች

ኦርጋኒክ እድገት እንዴት እንዳስተዳደረ እንጠቁማለን። አስቀድመን የእግዚአብሔርን የቃል ኪዳን ተወካዮች እንመልከት።

የቃል ኪዳን ተወካዮች

ቀደም ብለን እንደገለጽነው፣ የጥንት ሱዘራኖች መንግሥታቸውን ያስተዳድሩት ከትንንሽ ነገሥታት ወይም ቫሳል ጋር ስምምነት በማድረግ ነው። እነዚህ ቫሳል ነገሥታት አሕዛብን ወክለው ግዛቶቻቸውን ለሱዘራይን በመገዛት ያስተዳድሩ ነበር። በተመሳሳይ መልኩ፣ እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑን ሕዝብ ሊወክሉ በመረጣቸው ሰዎች ቃል ኪዳን በመግባት መንግሥቱን ያስተዳድራል።

ምን ማለታችን እንደሆነ ለማየት በመጀመሪያ እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን የቃል ኪዳን ተወካዮችን እንዴት እንደመረጠ እንመለከታለን። ከዚያም አዲሱን ቃል ኪዳን እንመለከታለን፡፡ በብሉይ ኪዳን እንጀምር፡፡

ብሉይ ኪዳን

እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ዘመን የቃል ኪዳን ተወካዮችን እንደመረጠ ማየት አስቸጋሪ አይደለም። ዘፍጥረት 1–3 እና ሆሴዕ 6፡7 ሁለቱም እግዚአብሔር የመጀመሪያውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳን ከአዳም ጋር እንደ ገባ ያመለክታሉ። ዘፍጥረት 6፡18 እና ዘፍጥረት 9፡9-17 እግዚአብሔር ከኖኅ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን ያመለክታሉ። በዘፍጥረት 15-17 ደግሞ፣ እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን አደረገ። ዘጸአት 19–24 እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑ ተወካይ አድርጎ ሙሴን እንደመረጠ ያመለክታል። በመጨረሻም፣ እንደ መዝሙረ ዳዊት 89 እና 132 ያሉት ምንባቦች እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር የገባውን ቃል ኪዳን ያመለክታሉ።

እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑን በገባ ጊዜ ከእያንዳንዳቸው ጋር በተለየ መንገድ ተያይዟል። ነገር ግን ሁሉም በእግዚአብሔር ሰማያዊ ንጉሣዊ ፍርድ ቤት ፍርድ ሌሎችን ወክለው ነበር። ከአዳም እና ከኖህ ጋር የተገቡት ቃል ኪዳኖች "አጠቃላይ ቃል ኪዳኖች" ተብለው ሊጠሩ ይችላሉ ምክንያቱም አዳምና ኖህ የሰው ልጆችን ሁሉ እንደ እግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ ወክለዋል። ከአብርሃም፣ ከሙሴ እና ከዳዊት ጋር የተገቡት ቃል ኪዳኖች እንደ "ብሔራዊ ቃል ኪዳኖች" ሊገለጹ ይችላሉ። በእነዚህ ቃል ኪዳኖች ውስጥ፣ እነዚህ ሰዎች የእስራኤልን ሕዝብ እና የቃል ኪዳን ሕዝብ ሆነው ወደ እስራኤል የገቡትን አህዛብን ይወክላሉ።

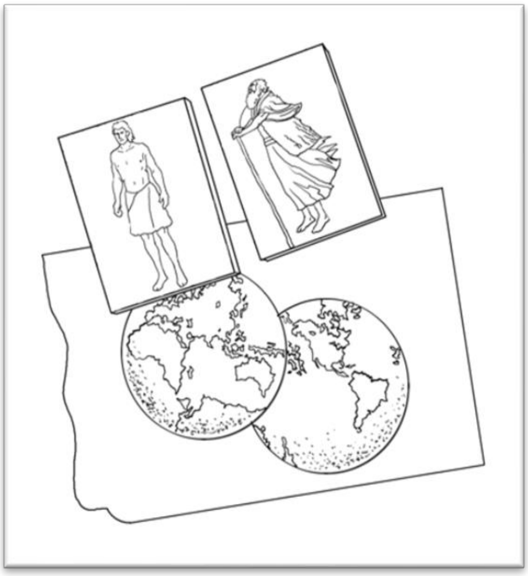
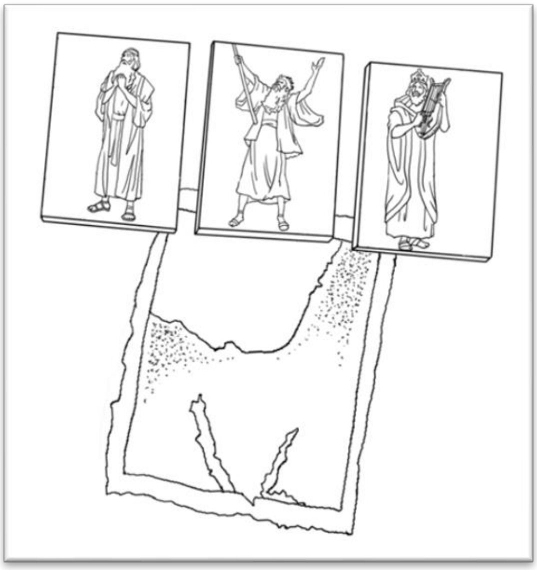

እግዚአብሔር ከአዳምና ከኖኅ ጋር ዓለም አቀፋዊ ቃል ኪዳኖችን ገባ፣ ከአብርሃም፣ ከሙሴና ከዳዊት ጋር ብሔራዊ ቃል ኪዳኖችን አድርጓል።

የብሉይ ኪዳንን የቃል ኪዳን ተወካዮች በአእምሯችን ይዘን፣ እግዚአብሔር አዲሱን ቃል ኪዳን በቃል ኪዳን ተወካይ በኩል እንዴት እንዳስተዳደረ እንመልከት።

አዲሱ ቃል ኪዳን

አዲስ ኪዳን ክርስቶስን እንደ አዲስ ኪዳን ተወካይ ደጋግሞ ገልጿል። እግዚአብሔር በቤተክርስቲያን ስም በልዩ መንገዶች አሳትፎታል - እያንዳንዱን አይሁዳዊ እና አህዛብ እግዚአብሔር በክርስቶስ ነው የሚያውቀው። በዕብራውያን 9፡15 ላይ እንደምናነበው፡

> ስለዚህም የፊተኛው ኪዳን ሲጸና ሕግን የተላለፉትን የሚቤዥ ሞት ስለ ሆነ፥ የተጠሩት የዘላለምን ርስት የተስፋ ቃል እንዲቀበሉ እርሱ የአዲስ ኪዳን መካከለኛ ነው። (ዕብራውያን 9፡15).

ተመሳሳይ ትምህርቶች እንደ ሮሜ 8፡34 እና 1 ጢሞቴዎስ 2፡5-6 ባሉ ምንባቦች ውስጥ ይገኛሉ።

ክርስቶስ ለቤተክርስቲያን የእግዚአብሔር የተመረጠ የቃል ኪዳን ተወካይ መሆኑ ከአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ዋና ዋና ባህሪያት መካከል አንዱን እንድንረዳ ይረዳናል። ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚዎች እንዳሉት፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት “ክርስቲያን ማዕከል” ነው። በሌላ አነጋገር፣ እያንዳንዱ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ገጽታ ከክርስቶስ አካል እና ሥራ ጋር በቅርበት የተሳሰረ ነው። ግን ይህ ለምን እውነት ሆነ? ለምሳሌ፣ አዲስ ኪዳን ለመዳን በኢየሱስ ማመን እንዳለብን ለምን ያስተምራል? በኢየሱስ ስም መጸለይና ደግነት ማሳየት ለምን አስፈለገ? ቤተክርስቲያን ለምን "የክርስቶስ አካል" ተብላ ትጠራለች? መልሱ ግልጽ ነው። በአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ውስጥ ክርስቶስ ይህንን ማዕከላዊ ሚና የተጫወተው እግዚአብሔር በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ የቤተ ክርስቲያን ተወካይ በሆነው በክርስቶስ በኩል ሁሉንም የሕይወት ዘርፎች ስለሚያስተዳድር ነው። ይህንን የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ባህሪን ችላ ማለት ከዋና ዋና ባህሪያቱ አንዱን ማጣት ነው።

እግዚአብሔር መንግሥቱን በቃል ኪዳን ተወካዮች እና በተለይም በአዲስ ኪዳን በክርስቶስ በኩል እንዳስተዳደረ ከተመለከትን፣ ወደ ሁለተኛው የእግዚአብሔር መንግሥት አስተዳደር ገፅታ፡ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ለተለያዩ የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ጊዜያት ወደ መሠረቱት ተገቢ ፖሊሲዎች ልንሸጋገር ይገባናል።

ተገቢ ፖሊሲዎች

ሁሉም የጥንት ቅርብ ምስራቃዊ የሱዘራይን-ቫሳል ስምምነቶች አንድ የሚያመሳስላቸው ነገሮች ነበሯቸው ነገር ግን በብዙ መልኩ የተለያዩ ናቸው። ይህ የሆነበት ምክንያት እያንዳንዱ ግለሰብ ስምምነት ለእያንዳንዱ ዓለም አቀፍ ግንኙነት አስፈላጊ የሆኑ ልዩ ጉዳዮችን ስለሚመለከት ነው። በተመሳሳይ መልኩ፣ ሁሉም የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች ብዙ የሚያመሳስላቸው ነገር ነበራቸው፣ ነገር ግን የእያንዳንዳቸው የቃል ኪዳን ፖሊሲዎች የተነደፉት በተለያዩ የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ደረጃዎች ላይ አስፈላጊ ለሆኑ ጉዳዮች ነው።

የእግዚአብሔር የቃል ኪዳኖች ፖሊሲዎች ለተለያዩ ታሪካዊ ደረጃዎች እንዴት እንደሚስማሙ ለማየት፣ እንደገና የብሉይ ኪዳንን ቃል ኪዳኖች እና በመቀጠል የአዲሱን ቃል ኪዳን ፖሊሲዎች እንመለከታለን። በመጀመሪያ የብሉይ ኪዳን ፖሊሲዎችን እንመልከት።

ብሉይ ኪዳን

የብሉይ ኪዳንን የቃል ኪዳኖች ቃላቶች በጥቂቱ ማንበብ ለተወሰኑ የእግዚአብሔር መንግሥት ደረጃዎች ጠቃሚ በሆኑ ፖሊሲዎች ላይ ትኩረትን ያሳያል።

እግዚአብሔር ከአዳም ጋር የገባው ቃል ኪዳን "የመሠረቶች ቃል ኪዳን" ተብሎ ሊጠራ ይችላል። ኃጢአት ወደ ዓለም ከመግባቱ በፊት እና በኋላ የእግዚአብሔርን መንግሥት ግቦች እና የሰው ልጅ በመንግሥቱ ውስጥ ያለውን ሚና አጽንዖት ሰጥቷል።

ከጥፋት ውኃ በኋላ፣ እግዚአብሔር "የመረጋጋትን ቃል ኪዳን" ብለን እንድንጠራው ከኖኅ ጋር ቃል ኪዳን ገባ። ይህ ቃል ኪዳን ኃጢያተኛው የሰው ልጅ የእግዚአብሔርን መንግሥት ዓላማዎች የሚያገለግልበት አስተማማኝ አካባቢ እንደመሆኑ የተፈጥሮ መረጋጋት ላይ ያተኮረ ነበር።

የአብርሃምን ቃል ኪዳን "የእስራኤል ምርጫ ቃል ኪዳን" ብለን ልንጠቅሰው እንችላለን። እርሱ ያተኮረው በእስራኤል እንደ እግዚአብሔር የተመረጡ ሕዝቦች ባላቸው መብቶች እና ኃላፊነቶች ላይ ነበር።

ከሙሴ ጋር የነበረው ቃል ኪዳን የእስራኤልን ነገዶች ወደ አንድ ሕዝብ ሲያዋሕድ በሕጉ ላይ ያተኮረ ስለሆነ ብዙውን ጊዜ "የሕግ ቃል ኪዳን" ተብሎ ይጠራል። በዚህ ቃል ኪዳን፣ እግዚአብሔር የእስራኤልን ህዝብ ወደ ተስፋይቱ ሀገራቸው መራ።

በመጨረሻም፣ የዳዊትን ቃል ኪዳን "የንግሥና ቃል ኪዳን" አድርገን ልንመለከተው እንችላለን። ይህ ቃል ኪዳን እስራኤልን እንደ ቅን መንግሥት ያቋቋመ ሲሆን የዳዊት ንጉሣዊ ሥርወ መንግሥት እስራኤልን በመንግሥቱ አገልግሎት እንዴት እንደሚመራ አጽንዖት ሰጥቷል።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ በቃል ኪዳኖች የተመሰረቱትን ተገቢ ፖሊሲዎች ስናጤን፣ አዲሱ ቃል ኪዳን ለአዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን ተስማሚ የሆኑ የመንግስት ፖሊሲዎችንም እንዳቋቋመ ስናውቅ ሊያስደንቀን አይገባም።

ቪዲዮዎችን፣ የትምህርት መመሪያዎችና ሌሎች ግብዓቶችን ለማግኘት Thirdmill at thirdmill.org. ይመልከቱ

አዲሱ ቃል ኪዳን

አዲሱ ቃል ኪዳን የሚመጣው በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ታሪክ የመጨረሻ ጊዜ - እግዚአብሔር ከአዳም፣ ከኖኅ፣ ከአብርሃም፣ ከሙሴ እና ከዳዊት ጋር ከገባው ቃል ኪዳን በኋላ ነው። በዚህም ምክንያት አዲሱ ቃል ኪዳን "የፍጻሜው ቃል ኪዳን" ተብሎ ሊገለጽ ይችላል። እንደዚሁም፣ ያለፈውን ውድቀቶች ለመቀልበስ እና በክርስቶስ የእግዚአብሔርን መንግሥት ዓላማዎች ለማሟላት ወይም ለመፈጸም የተነደፉ ፖሊሲዎችን አቋቁሟል።

አዲሱ ቃል ኪዳን በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ በኤርምያስ 31፡31 ላይ ተጠቅሷል፤ በዚያም እነዚህን ቃላት እናነባለን።

እነሆ፥ ከእስራኤል ቤትና ከይሁዳ ቤት ጋር አዲስ ቃል ኪዳን የምገባበት ወራት ይመጣል፥ ይላል እግዚአብሔር፤ (ኤርምያስ 31:31).

በዚህ ቁጥር በትልቁ አውድ ውስጥ፣ "ቀኖቹ እየመጡ ናቸው" የሚለው ሐረግ የሚያመለክተው የእስራኤል ግዞት ካበቃ በኋላ ያለውን ጊዜ ነው። ባለፈው ትምህርት ላይ እንዳየነው የክርስቲያን ምሥራች ወይም "ወንጌል" መልእክት የእግዚአብሔር መንግሥት የእስራኤል ግዞት ካበቃ በኋላ የመጨረሻውን ዓለም አቀፋዊ ድል እንደምታገኝ የሚገልጽ ነበር። ስለዚህ ስለ አዲስ ቃል ኪዳን ለመጀመሪያ ጊዜ ከተጠቀሰው የእግዚአብሔር መንግሥት ድል ፍጻሜ ጋር ያለውን ግንኙነት እንመለከታለን።

በዚህ ምክንያት፣ በኤርምያስ 31፡33-34 እግዚአብሔር የአዲሱን ቃል ኪዳን ፖሊሲዎች፣ በክርስቶስ ለሆነው የመንግስት የመጨረሻ ደረጃ ተስማሚ የሆኑትን ፖሊሲዎች ገልጧል። እግዚአብሔር የተናገረውን አድምጡ፡

ከእነዚያ ወራት በኋላ ከእስራኤል ቤት ጋር የምገባው ቃል ኪዳን ይህ ነውና፥ ይላል እግዚአብሔር፤ ሕጌን በልቡናቸው አኖራለሁ፥ በልባቸውም እጽፈዋለሁ፤ እኔም አምላክ እሆናቸዋለሁ እነርሱም ሕዝብ ይሆኑኛል። እያንዳንዱ ሰው ባልንጀራውን፥ እያንዳንዱም ወንድሙን። እግዚአብሔርን እወቅ ብሎ አያስተምርም፤ ከታናሹ ጀምሮ እስከ ታላቁ ድረስ ሁሉ ያውቁኛልና፥ ይላል እግዚአብሔር። በደላቸውን እምራቸዋለሁና፥ ኃጢአታቸውንም ከእንግዲህ ወዲህ አላስብምና። (ኤርምያስ 31:33-34).

በዚህ ክፍል ውስጥ አዲሱ ቃል ኪዳን የእግዚአብሐርን መንግሥት "[አምላክ] [የሕዝቡን] ክፋት ይቅር በሚላቸውና ኃጢአታቸውንም ከእንግዲህ ወዲህ በማያስታውስበት" ጊዜ ወደ ፍጻሜው እንደሚያመጣ ልብ በል። በዚህ የመጨረሻ፣ ዘላለማዊ በረከቶች ለእግዚአብሔር ሕዝቦች፣ "[ሕጉን] በልባቸው ውስጥ ያኖራል፣ በልባቸውም ላይ ይጽፈዋል። እንዲያውም፣ እግዚአብሔር በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ ላለ ለእያንዳንዱ ሰው

ይህን እውነት እንደሚያደርገው ቃል ገብቷል። እርሱ እንዳለው "ከታናሹ ጀምሮ እስከ ታላቁ ድረስ ሁሉም ያውቁኛል" ብሏል።

አሁን እንደ ዘዳግም 10፡16 እና ኤርምያስ 4፡4 ባሉት ምንባቦች፣ እግዚአብሔር የእስራኤልን ህዝብ ከቃል ኪዳናቸው ጋር ያላቸውን ውጫዊ ግንኙነት እንዲወጡ እና ልባቸውን እንዲገርዙ ደጋግሞ ጠራቸው። በሌላ አነጋገር ሕጉን በልባቸው ላይ በመጻፍ ከልባቸው ሊወዱት ይገባ ነበር። ነገር ግን በአዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን ፖሊሲዎች ውስጥ፣ እግዚአብሔር ይህ ለቃል ኪዳኑ ሕዝቦቹ ሁሉ እውን ይሆን ዘንድ ጣልቃ ለመግባት ቃል ገብቷል።

> *ከኢየሱስ ትንሣኤ እና ዕርገት በኋላ፣ እግዚአብሔር በእርሱ ምትክ በሕዝቡ ላይ በመግዛቱ የእግዚአብሔር መንግሥት ቅርፅ አንድ ዓይነት ሆኖ ቆይቷል፣ ነገር ግን ይህ የሚመስለው ሙሉ በሙሉ ተለወጠ። ኢየሱስ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀምጦ የነበረው ትልቁ ነገር - ሐዋርያው ጴጥሮስ በበዓለ ሃምሳ ቀን በሐዋርያት ሥራ 2 እንደሰበከ - በኢዩኤል መጽሐፍ በትንቢት እንደተነገረው መንፈስ ቅዱስን በሕዝቡ ላይ አፍስሷል። እናም የመንፈስ ማደሪያው በአይሁዶች ውስጥ የእስራኤል ሕዝብ፣ የአብርሃም ዘር የሆኑ ብቻ ሳይሆን በሚያስደንቅ ሁኔታ እና በመጀመሪያ፣ ድንጋጤ ቢፈጥርባቸውም ለአሕዛብ፣ በሥጋ የአብርሃም ዘር ላልሆኑት የእግዚአብሔር መንግሥት ከአሁን በኋላ ለእነርሱ መሆኑን ሐዋርያው ጳውሎስ በሮሜ 4 ተናግሯል፡፡ ስለዚህ የእግዚአብሔር መንግሥት ከነገድ፣ ከሕዝብና ከቋንቋም ሁሉ የተውጣጡ ሰዎች ሆኑ። በክርስቶስ የሚያምን ሁሉ መንፈስን ይቀበላል መንፈስም ያለው በሕይወታቸው የሚኖርና የሚገዛ እግዚአብሔር አለው።*
>
> — ዶክተር ቆስጠንጢኖስ አር ካምቤል

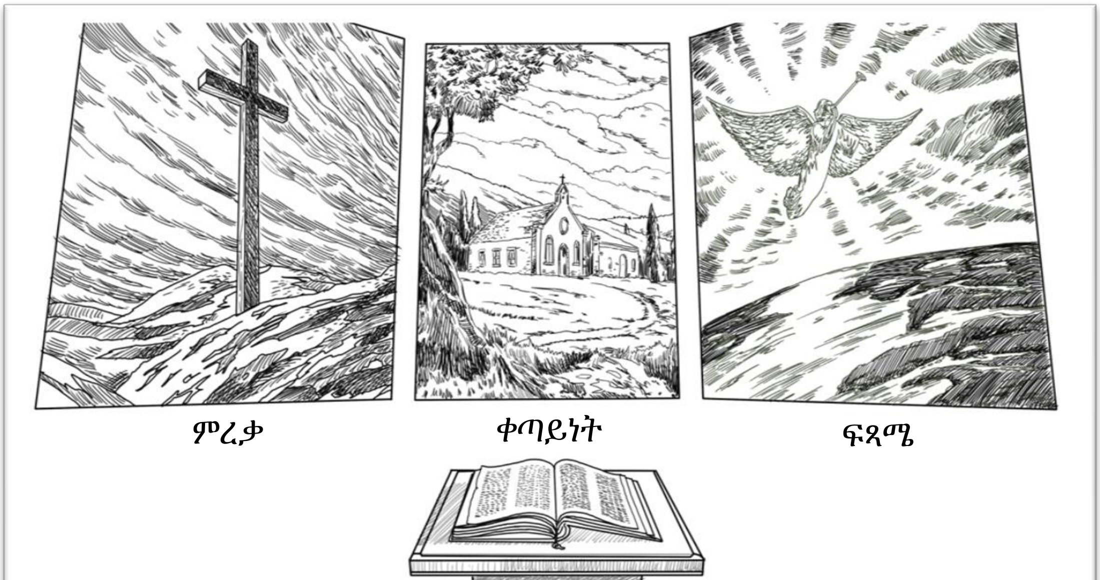

የመንግሥቱ ሦስት ደረጃዎች

ባለፈው ትምህርታችን እንደተመለከትነው፣ ኢየሱስ አዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን በጊዜ ሂደት በሦስት ደረጃዎች እንደሚገለጥ አስተምሯል። በመጀመሪያ ምርቃቱ የመጣው ከክርስቶስ የመጀመሪያ መምጣት ጋር ነው። በዚህ ደረጃ፣ ክርስቶስ ብዙዎችን ፈጽሟል፣ ነገር ግን ከአዲሱ ቃል ኪዳን የሚጠበቁትን ሁሉ አላሟላም። ከዚያም፣ በቀጠለው፣ አዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ላልተወሰነ ጊዜ ይቀጥላል። በዚህ ደረጃ፣ ኢየሱስ ብዙ ተጨማሪዎች

ነገሮችን ፈጽሟል፣ ነገር ግን አሁንም ከአዲሱ ቃል ኪዳን የሚጠበቁትን ሁሉ አያሟላም። እና በመጨረሻም፣ አዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን የሚጠበቀው ሙሉ በሙሉ በሚፈጸምበት በክርስቶስ ሁለተኛ ምጽአት ወደ ፍጻሜው ይደርሳል።

ይህ ሦስት እጥፍ የአዲስ ኪዳን ፍጻሜ ሁለተኛውን የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ባሕርይ እንድናውቅ ይረዳናል። የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ክርስቶስን ማዕከል ያደረገ ብቻ ሳይሆን የአዲሱ ቃል ኪዳን ፖሊሲዎች በእነዚህ ሦስት እርከኖች ሲገለጥ በማብራራት ላይ ያተኮረ ነበር።

እንደ እውነቱ ከሆነ፣ የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ ከሕይወት የሚጠበቀውን ነገር ለማስተካከል ጊዜያቸውን ማሳለፍ ነበረባቸው። ለምሳሌ፣ በኤርምያስ 31 ላይ እንደተጠበቀው፣ እንደ ማቴዎስ 6:12 እና 1 ዮሐንስ 1:9 ያሉት ምንባቦች የክርስቶስ ተከታዮች አሁንም የእግዚዚአብሔርን ሕግ ስለሚጥሱ ይቅርታ መጠየቅ እንዳለባቸው ያስረዳሉ። እንደ 2ኛ ቆሮንቶስ 11፡13 እና ገላትያ 2፡4 ባሉት ክፍሎች ደግሞ ሐሰተኛ አማኞች በአዲስ ኪዳን ቤተክርስቲያን ውስጥ በእውነተኛ አማኞች መካከል እንደሚኖሩ እንመለከታለን። እነዚህ እና ሌሎች ነገሮች በአዲስ ቃል ኪዳን ፖሊሲዎች መገለጥ ምን ያህል ተጽዕኖ አድሮባቸዋል? በአንድም ሆነ በሌላ መንገድ፣ እያንዳንዱ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ገጽታ ይህንን ጥያቄ ለመመለስ ያተኮረ ነበር።

እግዚአብሔር መንግሥቱን በቃል ኪዳን ተወካዮች እና በታሪካዊ አግባብነት ባላቸው ፖሊሲዎች እንዴት እንደሚያስተዳድር ከተመለከትን፣ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ውስጥ የፖሊሲዎችን ኦርጋኒክ እድገት መመርመር አለብን።

ኦርጋኒክ ዕድገት

የቃል ኪዳኑ ፖሊሲዎች ኦርጋኒክ በሆነ መንገድ ስለማደጉ ስንናገር፣ በአእምሯችን ውስጥ እንደ ዛፍ እድገት ያለ ነገር አለ። አንድ ዛፍ ከዘር ወደ ሙሉ ብስለት ሲያድግ ይለወጣል፤ ነገር ግን አሁንም ያው ፍጡር ሆኖ ይኖራል፡፡ የብሉይ ኪዳንን ቃል ኪዳኖች በተመሳሳይ መልኩ መመልከት እንችላለን። እያንዳንዱ የብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳን የተለያዩ የቃል ኪዳን ተወካዮች ነበሩት እና በታሪክ ውስጥ ለተወሰነ ጊዜ ተገቢ በሆኑ ፖሊሲዎች ላይ ያተኮረ ነበር። ነገር ግን እንደ ዛፍ፣ እነዚህ ለውጦች ቢኖሩም ኦርጋኒክ አንድነት ነበር::

በመጀመሪያ በብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች ኦርጋኒክ እድገትን እንመለከታለን። ከዚያም ከብሉይ ኪዳን እስከ አዲስ ኪዳን ያለውን የኦርጋኒክ እድገትን እንመለከታለን። በብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች እንጀምር፡፡

ብሉይ ኪዳን

በብሉይ ኪዳን ታሪክ ውስጥ የቃል ኪዳኖች ፖሊሲዎች እንዴት በሥራ ላይ እንደቆዩ በአእምሯችን ስንይዝ የብሉይ ኪዳንን ኦርጋኒክ እድገት ማየት እንችላለን። ለምሳሌ፣ ከአዳም ጊዜ ጀምሮ፣ እግዚአብሔር የሰው ዘር እንደ አምሳሉ፣ መንግሥቱን በምድር ላይ እንዲዘረጋ አድርጓል። ይህ ፖሊሲ በጊዜ ሂደት የዳበረ ቢሆንም ሙሉ በሙሉ አልተጣለም።

ከኖኅ ዘመን ጀምሮ፣ እግዚአብሔር የተፈጥሮን መረጋጋት ለእግዚአብሔር የወደቁ አምሳሎቹ የመንግሥቱን ዓላማዎች የሚያገለግሉበት አስተማማኝ ቦታ አድርጎ አቋቁሟል። ይህ የአስተዳደር ፖሊሲ በኋላ ቃል ኪዳኖች በተለያየ መንገድ ተለውጧል፣ ነገር ግን እግዚአብሔር ፈጽሞ ጥሎ አያውቅም።

ከአብርሃም ዘመን ጀምሮ፣ እስራኤላውያን እንደ እግዘአብሔር የተመረጡ ሕዝቦች ልዩ ሙብቶችና ኃላፊነቶች ተሰጥቷቸው ነበር። ይህ ልዩ የታሪክ ሚና የዳበረ ብዙ ቃል ኪዳኖችን በመጨመር ነው፣ ነገር ግን ከእግዚአብሔር መንግሥት አስተዳደር ፈጽሞ አልጠፋም።

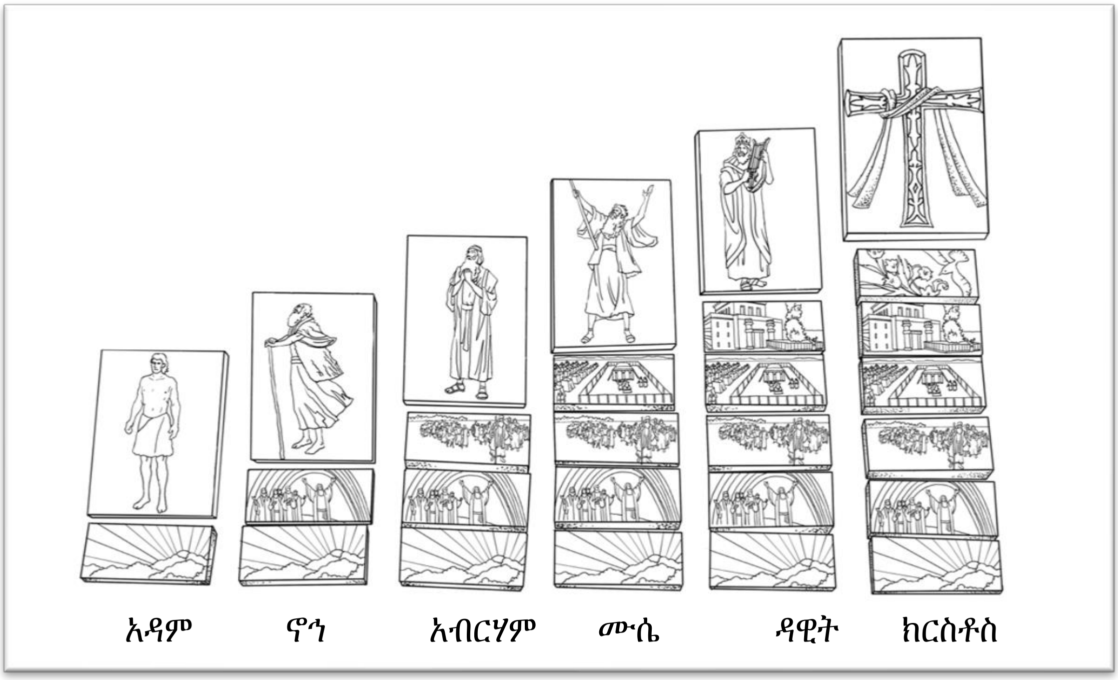

የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች ፖሊሲዎች በታሪክ ውስጥ ቀጥለዋል።

ከሙሴ ዘመን ጀምሮ ሕጉ ለእስራኤል መመሪያ ሆኖ አገልግሏል። ይህ ሕግ ሌሎች ኪዳኖች ሲጨመሩ በተለየ መንገድ መተግበር ነበረበት፣ ነገር ግን ፈጽሞ አልተሻረምም።

ከዳዊት ዘመን ጀምሮ የዳዊት ንጉሣዊ ሥርወ መንግሥት የእግዚአብሔርን ሕዝብ በመንግሥቱ አገልግሎት መርቷቸዋል። ምንም እንኳን ይህ አመራር በአዲሱ ቃል ኪዳን እና በኢየሱስ ንግሥና ቢቀየርም ወደ ጎን አልተተወም።

በብሉይ ኪዳን የምናየው የኦርጋኒክ እድገት ምሳሌ በክርስቶስ ካለው አዲስ ቃል ኪዳን ጋር ቀጥሏል። እርሱም ከቀደምት ቃል ኪዳኖች ኦርጋኒክ በሆነ መልኩ የዳበረ ነው።

አዲሱ ቃል ኪዳን

ትንቢተ ኤርምያስ 31፡31ን እንደገና እንመልከተው፡-

> እነሆ፥ ከእስራኤል ቤትና ከይሁዳ ቤት ጋር አዲስ ቃል ኪዳን የምገባበት ወራት ይመጣል፥ ይላል እግዚአብሔር፤ (ኤርምያስ 31:31).

ብዙውን ጊዜ ክርስቲያኖች “አዲስ ቃል ኪዳን” የሚለውን አገላለጽ አዲሱ ቃል ኪዳን ሙሉ በሙሉ አዲስ እንደሆነና ቀደም ሲል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከገቡት ቃል ኪዳኖች ጋር ግንኙነት እንደሌለው አድርገው ወስደዋል። ይሁን እንጂ "አዲስ" የሚለው ቃል የዕብራይስጥ ቃል ቻዳሽ እንደሚተረጎም ማወቅ አስፈላጊ ነው፡፡ እንደ ኢሳይያስ

61:4፣ ሕዝቅኤል 36:26 እና ኢዮብ 29:20 ያሉት ምንባቦች ይህ ቃልና ተዛማጅ የቃል ዓይነቶች "ፍጹም አዲስ" ማለት እንዳልሆነ በግልጽ ያሳያሉ። ከዚህ ይልቅ ይህ የቃላት ቤተሰብ "ታደሰ፣" ፣ "እንደገና ገነባ" የሚል ትርጉም ነበረው።

እግዚአብሔር አዲሱ ቃል ኪዳን "ከእስራኤል ሕዝብና ከይሁዳ ሕዝብ ጋር" እንደሚያደርግ መናገሩ ይህን አመለካከት ይደግፋል። በሌላ አገላለጽ፣ አዲሱ ቃል ኪዳን ከአብርሃም ዘሮችና ከአሕዛብ ጋር ወደ ቤተሰቡ ከተቀላቀሉት የእስራኤል ግዞት ካበቃ በኋላ የታደሰ ብሔራዊ ቃል ኪዳን ነው።

እርግጥ ነው፣ ከዚያ በፊት እንደነበረው እንደ እያንዳንዱ የብሉይ ኪዳን ኪዳን፣ አዲሱ ቃል ኪዳን በታሪክ ውስጥ ለነበረው ቦታ ተስማሚ የሆኑ ፖሊሲዎችን አውጥቷል። እነዚህ አዳዲስ ፖሊሲዎች በክርስቶስ እና በሐዋርያቱ እና በነቢያቱ በኩል ተገለጡ። ነገር ግን እንደ እያንዳንዱ የብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳን፣ አዲሱ ቃል ኪዳን እግዚአብሔር በቀደሙት የቃል ኪዳን አስተዳደሮች ያቋቋመውን ፖሊሲ አድሷል፣ ገንብቷል ወይም አድሷል።

> በቅዱሳት መጻሕፍት ቀኖና እና በቤዛ ታሪክ ውስጥ ያለውን የእግዚአብሔርን መንግሥት ስናስብ፣ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ውስጥ ስትሰሩ እና በክርስቶስ ወደ ፍጻሜያቸው ስትደርሱ በእርሱ አስተዳደር ላይ ለውጦች አሉ። ስለዚህ ለምሳሌ፣ በተለይም በብሉይ ኪዳን፣ እግዚአብሔር የማዳን እቅዱን በእስራኤል ሕዝብ በኩል ወደ አሮጌው ቃል ኪዳን ሲያመጣ፣ በዋናነት ከሕዝብ ጋር እየሰራ ነው፣ በዋናነት የሚሰራው ከቲኦክራሲው አንፃር ነው፣ ከዚህ አንፃር የሚታይ ውክልና ነው። በእነርሱም የመሲሑን መምጣት -የጌታን የኢየሱስን መምጣት የሚያመጣ ሕዝብ ነው። ብዙ የዚያን መንግሥት አስተዳደር በአንድ የተወሰነ ቦታ፣ መሬት፣ በተለየ አገዛዝና መንግሥት ወዘተ ታስሮ ታያላችሁ። እናም በክርስቶስ ያለውን ፍጻሜ ስታስቡ፣ መንግስቱን በአዲስ ቃል ኪዳን ስታመጣ፣ አንዳንድ ለውጦች አሉ። ክርስቶስ ንጉሥ እንደሆነ ግልጽ ነው። የብሉይ ኪዳንን ዓይነትና ጥላ የሞላ እርሱ ነው። የዳዊትን እና የሙሴን ሚና ተወጥቷል። እርሱም በሕይወቱና በሞቱና በትንሳኤው መንግሥቱን የመረቀ፣ የእግዚአብሔርን የማዳን መንግሥት ለዚች ዓለም ያመጣ፣ ከዚያም ዓለም አቀፉን ማኅበረሰብ - እኛ ቤተ ክርስቲያን የምንለውን፣ አንድ አዲስ ሰው፣ አይሁድና አሕዛብ በአንድነት - ያቋቋመው እርሱ ነው። አሁን በቤተክርስቲያን እና በቤተክርስቲያን በኩል እየገዛ ነው… ወንዶች እና ሴቶች ወንዶች እና ሴቶች ልጆች ወደ እምነት እና ንስሃ ሲመጡ የክርስቶስ መንፈሳዊ አገዛዝ በህዝቡ በኩል ይገለጣል። እነርሱ እንደሚያምኑት ወደዚያ መንግሥት ይገባሉ። የእግዚአብሔር የማዳን አገዛዝ ወደ እነርሱ ይመጣል። ያ መንግሥት አሁን ዓለም አቀፋዊ ነው፤ እርሱም የእግዚአብሔር አገዛዝ አሁን ከሁሉም ነገዶች፣ ብሔር፣ ህዝቦች እና ቋንቋዎች የተውጣጡ ህዝቦችን ያመጣል፡፡ እናም ክርስቶስ በአጥቢያ ቤተክርስቲያን ውስጥ ህዝቡን የሚገዛበት ቲኦክራሲያዊ አይነት ባለበት አጥቢያ ቤተክርስቲያን ውስጥ እራሱን ያሳያል፣ ነገር ግን በጥንቱ የእስራኤል ህዝብ ስር እንደነበረው ተመሳሳይ አይደለም።
>
> — ዶ/ር ስቴፈን ጄ. ዌሉም

እንግዲያው፣ ስለ እግዚአብሔር የመንግሥቱ አስተዳደር እና እንዴት ሊለወጥ እንደሚችል ስናስብ፣ የመጀመሪያው ስላልተሳካለት አዲስ ድርጅታዊ ቻርት ለማንሳት የሚሞክር እንደ አንድ ጥንታዊ ቢሮክራት ልናስብ አንፈልግም። ስለዚህ እርሱ ዓይነት "ፕላን ቢ" አለው። በቀላሉ እንደዚያ ሊሆን አይችልም፡፡ የእርሱ ዓላማዎች ወጥነት ያላቸው መሆን አለባቸው፡፡ ስለዚህ እኔ እንደማስበው፣ የእርሱ የአሠራር መርሆች በአንጻራዊ ሁኔታ ተመሳሳይ ይሆናሉ ብሎ መገመት እና ከዚያ ምን ለውጦች እንደተፈጠሩ ማስተዋል ጥሩ ነው። በዚህ ጉዳይ ላይ፣ ቤተ ክርስቲያን በተወሰነ ቦታ ላይ ግዑዙን ኢየሱስን ማዕከል እንድታደርግ ብቻ ሳይሆን የኢየሱስ መልእክትን ለማምጣት፣ ተልእኮውን ለዓለም ሁሉ ለማዳረስ በመንፈስ መሰራጨት እንድትችል፣ መንፈስ እንዲመጣ ኢየሱስ አለመኖሩ አስፈላጊ ነገር እንደሆነ አስባለሁ። እንግዲህ፣ ይህ የቃል ኪዳኖች ለውጥ አለ ቀደም ሲል ከሥጋ በታች ይሠራ የነበረው አሁን ለመንፈስ ኃይል ተሰጥቷል፡፡ ስለዚህም የብሉይ

ኪዳን ግብ—እግዚአብሔርን በፍጹም ልባችሁ፣ አሳባችሁ፣ እና ነፍሳችሁ፣ እና ኃይላችሁን ውደዱ የሚል ነበር። ጎረቤት እንደ ራስህ - አማኞች አሁን ያንን ለማድረግ ስልጣን ተሰጥቷቸዋል።

— ዶክተር ሾን ማክዶን

ለአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ሦስተኛውን ወሳኝ አመለካከት ይሰጡናል። ክሪስቶሴንትሪካዊ ከመሆን እና ለክርስቶስ መንግሥት ሦስት ጊዜ መገለጥ ተገቢ በሆኑ ፖሊሲዎች ላይ ከማተኮር በተጨማሪ፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት በብሉይ ኪዳን ሥነ-መለኮት ላይ የተመሠረተ ነበር።

በመሠረቱ፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት አዲስ እምነት አልነበረም። በምትኩ፣ የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች የብሉይ ኪዳንን ትምህርት በእግዚአብሔር በክርስቶስ መገለጥ ላይ ተግባራዊ አድርገዋል። አዲስ ኪዳን በአንፃራዊነት ትንሽ የሆነው ለዚህ ነው። የብሉይ ኪዳንን ጸንቶ የሚቆይ መሆኑን ተቀብሏል። ለዚህም ነው የአዲስ ኪዳን ጸሃፊዎች የስነ-መለኮታዊ አመለካከታቸውን እንዲደግፉ በመቶዎች ለሚቆጠሩ ጊዜያት ከብሉይ ኪዳን የጠቀሱት። ስለዚህ፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ነው ስንል፣ በሆነ መንገድ ከብሉይ ኪዳን ተፋቷል ማለት አይደለም። በተቃራኒው፣ እያንዳንዱ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ገጽታ የብሉይ ኪዳንን ሥነ-መለኮት ያካትታል እና ይገነባል።

እስካሁን በአዲሱ ቃል ኪዳን ትምህርታችን፣ የእግዚአብሔርን መንግሥት አስተዳደር መርምረናል። አሁን በዚህ ትምህርት ወደ ሁለተኛው ዐቢይ ርእሳችን እንሸጋገር፡- በአዲስ ኪዳን ውስጥ በእግዚአብሔርና በሕዝቡ መካከል ስላለው ግንኙነት ሁኔታ እንመልከት፡፡

የግንኙነት ሁኔታ

የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች በእግዚአብሔር እና በቃል ኪዳኑ ህዝቦች መካከል ያለውን ግንኙነት ስፍር ቁጥር በሌላቸው መንገዶች ገልፀውታል። እነርሱ የእግዚአብሔርን ጸጋ እና ቁጣውን ይጠቅሳሉ፡፡ መታዘዝን ጠየቁ እና አለመታዘዝን አስጠንቅቀዋል። እግዚአብሔር አንዳንዶችን ከጉዳት የሚጠብቃቸው እንዴት እንደሆነና ሌሎችን እንዲሰቃዩ የሚጠራበትን መንገድ ገለጹ። በእግዚአብሔርና በሕዝቡ መካከል ስላለው ግንኙነት እነዚህና ሌሎች በርካታ ቀጥተኛና ቀጥተኛ ያልሆኑ ማጣቀሻዎች አንዳንድ አስፈላጊ ጥያቄዎችን ያነሳሉ። የዚህ ዓይነት ልዩነት ምን ዓይነት ሥነ-መለኮታዊ እይታዎች ናቸው? የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ይህን ሁሉ ትርጉም የሰጡት እንዴት ነው? ወደ መለኮታዊ እና የሰዎች መስተጋብር ሁኔታ እንዴት ቀረቡ?

አንዴ በድጋሚ፣ በጥንታዊ ምስራቅ የሱዜሬን-ቫሳል ስምምነቶች ዳራ እንጀምራለን። በአጠቃላይ እነዚህ ስምምነቶች በትልልቅ እና በትናንሽ ነገሥታት መካከል ስላለው መስተጋብር በሦስት ገፅታዎች ላይ ያተኮሩ ናቸው። በመጀመሪያ ታላላቅ ነገሥታት ሁልጊዜ ለአገልጋዮቻቸው ቸርነት አሳይተዋል ብለው ይናገሩ ነበር። ሁለተኛ ታላላቆቹ ነገሥታት አገልጋዮቻቸው ታማኝነታቸውን የሚያረጋግጡባቸውን አንዳንድ መንገዶች ደነገጉ። ሦስተኛ ታላላቆቹ ነገሥታት ቫሳሎች ለመታዘዝ እና ላለመታዘዝ የሚጠብቁትን የበረከት እና እርግማን መዘዝ ዘርዝረዋል። እንግዲህ፣ ታላላቅ ነገስታት ሁል ጊዜ የቃል ኪዳናቸውን ውሎች እንደፈለጉ የማስፈጸም መብታቸው የተጠበቀ ነው ማለት አለብን። ነገር ግን በአጠቃላይ በጎነት፣ ታማኝነት እና መዘዞች እነዚህ የስምምነት ግንኙነቶች የሚመሩባቸው መሰረታዊ መርሆች ናቸው።

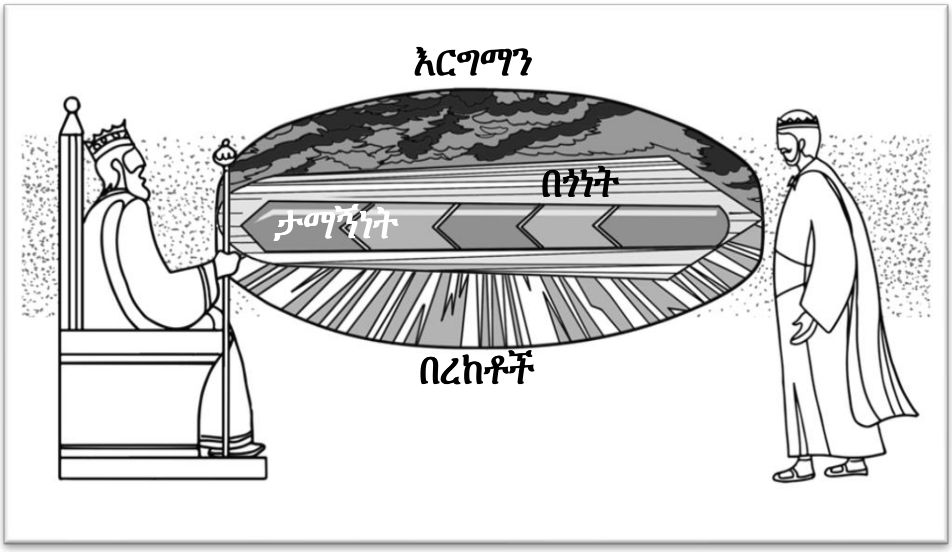

የተለመደው የሱዘራይን-ቫሳል ስምምነቶች ባለሶስት እጥፍ ንድፍ

ተመሳሳይ አካላት በመለኮታዊ እና በሰዎች መስተጋብር ሁኔታ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ውስጥ ይታያሉ። እንደ ልዑል ንጉሥ፣ እግዚአብሔር የቃል ኪዳኖቹ ሁኔታ እንዴት እንደሚፈጸም የወሰነ ልብ ልንል ይገባናል። ይህንንም ያደረገው ወደር በሌለው በራሱ ጥበብ ነው እንጂ የሰው ልጅ በሚጠብቀው መስፈርት አይደለም። ለዚህም ነው ቅዱሳን ጽሑፎች አግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ያለው ግንኙነት ብዙውን ጊዜ ከሰው መረዳት በላይ እንደሆነ የሚገልጹት። ነገር ግን እንደ ዘዳግም 29፡29፣ ኢሳያስ 55፡8-9፣ በርካታ መዝሙሮች፣ እና እንደ ኢዮብ እና መክብብ ያሉ ሙሉ መጽሃፎች ምንባቦች እንደሚያስታውሱን፣ እግዚአብሔር እነዚህን የቃል ኪዳኖች ሁኔታ ተግባራዊ ያደረገባቸው መንገዶች ሁል ጊዜ ጥሩ እና ጥበበኞች ነበሩ።

በመጀመሪያ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያለውን መለኮታዊ ቸርነት በመመልከት በእግዚአብሔር እና በሰዎች መካከል ያለውን ሁኔታ እንመረምራለን። ሁለተኛ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ለእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ ታማኝነት ፈተናዎችን እንዴት እንዳካተቱ እንመለከታለን። ሦስተኛ ለመታዘዝ እና አለመታዘዝ የበረከቶችን እና እርግማን መዘዝን እናነሳለን። በመለኮታዊ ቸርነት እንጀምር፡፡

መለኮታዊ በጎነት

በሁለቱም የብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች እና በአዲስ ኪዳን ውስጥ የመለኮታዊ ቸርነት አካልን እንመለከታለን። በመጀመሪያ መለኮታዊ ቸርነትን በብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች ውስጥ እንመልከት።

ብሉይ ኪዳን

ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ቸርነት ወይም ደግነት፣ በቃል ኪዳኖቹ የተመሰረቱ ግንኙነቶችን የጀመረ እና የሚደግፍ መሆኑን በግልፅ ያሳያል። በመጀመሪያ እግዚአብሔር በመሠረተው ቃል ኪዳን ውስጥ የቃል ኪዳኑ ተወካይ አድርጎ ለአዳም መለኮታዊ ቸርነትን አሳይቷል። አዳም በኃጢአት ከመውደቁ በፊት፣ እግዚአብሔር ለአዳም የዔድንን

ገነት በመፍጠር እና እንደ እግዚአብሔር አምሳያ በማስቀመጡ ለአዳም ቸርነትን ሰጠው። በመጀመሪያ ወላጆቻችን አዳምና ሔዋን በኃጢአት ከወደቁ በኋላ የማዳን ጸጋን አፈሰሰ። በተጨማሪም፣ አዳም የሰውን ዘር በሙሉ በእግዚአብሔር አደባባይ ወክሎ ነበር። ስለዚህ እግዚአብሔር ለአዳም ያሳየው ቸርነት እርሱ ለሚወክለው የቃል ኪዳን ሕዝብ ተላልፏል። በአንድም ሆነ በሌላ መንገድ እግዚአብሔር የማያምኑትን ጨምሮ ለሁሉም ሰዎች የጋራ ጸጋን መስጠቱን ቀጠለ። ለእውነተኛ አማኞችም እንደ አቤል፣ ሴት እና ሌሎች ብዙ፣ እግዚአብሔር የማዳን ጸጋንም አሳይቷል።

እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር የገባው መለኮታዊ ቃል ኪዳን

በሕይወት ዘመኑ ሁሉ፣ ኖኅ መለኮታዊ ቸርነትን - የጋራ ጸጋን እና የማዳን ጸጋን - እንደ የመረጋጋት ቃል ኪዳን የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ተወካይ አድርጎ ተቀብሏል። እና ልክ በአዳም ቃል ኪዳን ውስጥ፣ እግዚአብሔር ለኖህ ያሳየው ደግነት ኖህ ለወከለው የቃል ኪዳን ህዝብ ማለትም ለሰው ልጆች ሁሉ ተላልፏል። በተለያየ መንገድ እግዚአብሔር ለሰዎች ሁሉ የጋራ ጸጋውን አሳይቷል። ለእውነተኛ አማኞች፣ በተለይም በሴም የዘር ሐረግ፣ እግዚአብሔር የማዳን ጸጋንም አሳይቷል።

አብርሃም በእስራኤል ምርጫ ቃል ኪዳን ውስጥ የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ተወካይ በመሆን የጋራ እና የማዳን ጸጋን መለኮታዊ ቸርነት አጣጥሟል። እግዚአብሔር ለአብርሃም ያሳየው ደግነት እርሱ ለሚወክላቸው የቃል ኪዳን ሕዝቦች ማለትም እስራኤላውያንና ወደ እስራኤል ለሚገቡ አሕዛብ ታይቷል። እንደ ዔሳው ያሉ የማያምኑትን ጨምሮ ለዚህ የቃል ኪዳን ሰዎች እግዚአብሔር የጋራ ጸጋን እንደፈለገ አሳይቷል። ነገር ግን እግዚአብሔር የማዳን ጸጋውን እንደ ያዕቆብ፣ ዮሴፍ እና ሌሎችም ባሉ ታማኝ ሰዎች ላይ አፍስሷል።

የሙሴ የሕይወት ታሪኮች እንደሚነግሩን፣ እግዚአብሔር ለሙሴ የሕግ ቃል ኪዳን ተወካይ በመሆን የጋራ እና የማዳን ጸጋን መለኮታዊ ቸርነት በልዩ መንገዶች አሳይቷል። እግዚአብሔርም ለሙሴ ያሳየው ቸርነት እርሱ ለሚወክላቸው፡ ለእስራኤል ሕዝብና ወደ እስራኤል ለገቡት ሕዝቦች ተላልፏል። ሁሉም እስራኤላውያን የማዳን እምነት የሌላቸውን እንኳን ሳይቀር ከእግዚአብሔር የጋራ ጸጋ ተጠቃሚ ሆነዋል። እግዚአብሔርም የማዳን ጸጋውን በእስራኤል ለነበሩት እና ወደ እስራኤል ለተቀላቀሉት ለብዙዎች አሳይቷል።

በመጨረሻም፣ ዳዊት በንግሥና ቃል ኪዳን እንደ እግዚአብሔር የተመረጠ የቃል ኪዳን ተወካይ በልዩ መንገድ የጋራ እና የማዳን ጸጋን መለኮታዊ ቸርነትን ተቀበለ። እግዚአብሔርም ለዳዊት ያሳየው ቸርነት እርሱ ለሚወክላቸው የቃል ኪዳኑ ሕዝብ ማለትም ንጉሣዊ ልጆቹ፣ የእስራኤል ሕዝብና አሕዛብ ሁሉ ወደ እስራኤል ገብተዋል። የማይመረመር የእግዚአብሔር ጥበብ እንደሚለው፣ ሁሉም በእስራኤል ውስጥ የማያምኑትን ጨምሮ የጋራ ጸጋን አግኝተዋል። ነገር ግን በእስራኤል ያሉ እውነተኛ አማኞች የእግዚአብሔርን የማዳን ጸጋም ተቀብለዋል።

የእግዚአብሔር መለኮታዊ ቸርነት ለህዝቡ በብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች በኩል የእግዚአብሔር ቸርነት በአዲሱ ቃል ኪዳን ሁኔታ ላይ ተጽዕኖ ያሳደረባቸውን መንገዶች አስቀምጧል።

አዲሱ ቃል ኪዳን

በመጀመሪያ ደረጃ፣ አዲስ ኪዳን እግዚአብሔር ለአዲሱ የቃል ኪዳን ተወካይ ለሆነው ለክርስቶስ ያለውን ቸርነት ትኩረት ይስባል። ልክ እንደ አዳም በኃጢአት ከመውደቁ በፊት ኢየሱስ ከእግዚአብሔር ዘንድ ምሕረትን፣ ይቅርታን ወይም የማዳን ጸጋን እንደማያስፈልገው ግልጽ መሆን አለብን። እንደዚያም ሆኖ፣ እንደ ማቴዎስ 3፡16-17; ማቴዎስ 12:18; እና ሉቃ 3፡22 በመንግሥቱ ምረቃ ወቅት አብ ኢየሱስን በመንፈሱ የቀባው በአገልግሎቱ ኃይል ይሰጠው ዘንድ እንደሆነ ያመለክታሉ። እንዲያውም በሮሜ 8፡11 መሠረት አብ ኢየሱስን ከሞት ያስነሣው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ነው። ከዚህም በላይ በመዝሙር 2:4-6; ማቴዎስ 28:18; እና የሐዋርያት ሥራ 2፡31-33፣ የአብ ቸርነት ለኢየሱስ የነበረው ቸርነት አሁን ባለው የስልጣን እና የስልጣን ቦታ በመንግስቱ ቀጣይነት ላይ እንዲኖረው አደረገ። እናም ይህ ደግነት ክርስቶስ በመንግስቱ ፍጻሜ ጊዜ ወደሚያገኛቸው እድሎች እና ክብር ይመራል።

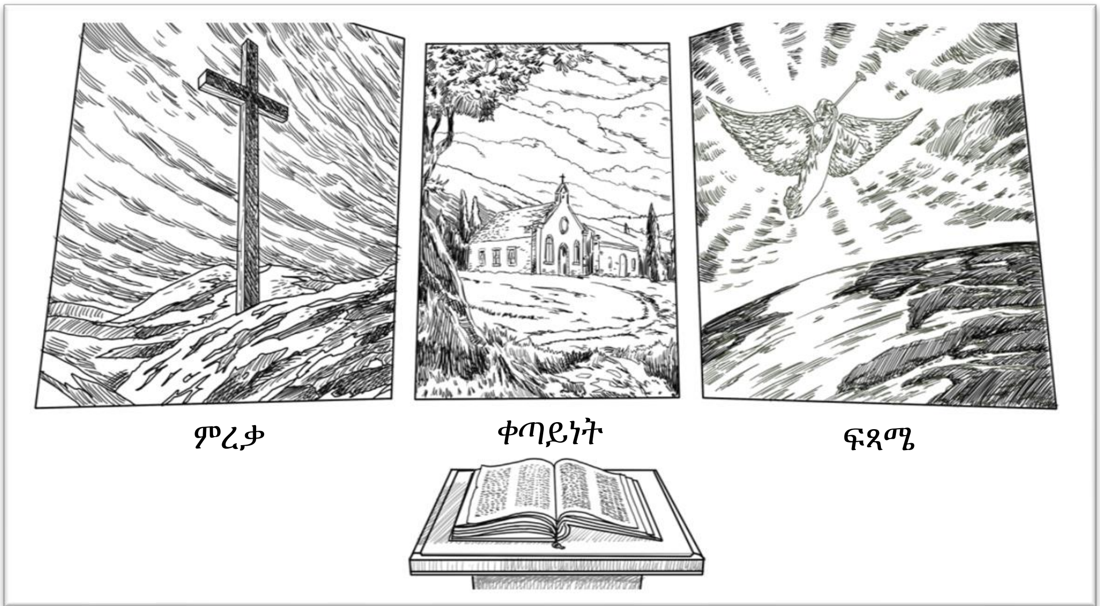

የመንግሥቱ ሦስት ደረጃዎች

በሁለተኛ ደረጃ፣ አዲስ ኪዳን የክርስቲያን የሃይማኖት ሊቃውንት ብዙውን ጊዜ "ከክርስቶስ ጋር አንድነት" ብለው በሚጠሩት ላይ ያተኩራል። ይህ ትምህርት እግዚአብሔር ለክርስቶስ ያለው ቸርነት እርሱ የሚወክለው የቃል ኪዳን ሕዝብ በሆነው ቤተክርስቲያን ላይ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ግልጽ ያደርገዋል።

አማኞች ከክርስቶስ ጋር ያላቸው አንድነት ሁለት ነው። በአንድ በኩል፣ እኛ "በክርስቶስ" ነን። ይህም ማለት ክርስቶስ የቃል ኪዳናችን ወኪላችን ስለሆነ የአዲሱ ቃል ኪዳን ሰዎች በእግዚአብሔር ሰማያዊ አደባባይ ከክርስቶስ ጋር አንድ ሆነው ይታወቃሉ። ስለዚህ፣ በብዙ መንገድ፣ ስለ ክርስቶስ እውነት የሆነው በእግዚአብሔር አደባባይ ለሚወክላቸው ሁሉ እንደ እውነት ይቆጠራል። በኤፌሶን 1፡13 ላይ ጳውሎስ በልቡናው የነበረው ይህንን ነው።

> እናንተም ደግሞ የእውነትን ቃል፥ ይኸውም የመዳናችሁን ወንጌል፥ ሰምታችሁ ደግሞም በክርስቶስ አምናችሁ፥ በተስፋው መንፈስ በመንፈስ ቅዱስ ታተማችሁ፤ (ኤፌሶን 1:13).

በሌላ በኩል ግን፣ አዲስ ኪዳን ስለ አማኞች "በክርስቶስ" ብቻ አይናገርም። በተጨማሪም ስለ "ክርስቶስ በእኛ ውስጥ" ይናገራል። ማለትም ክርስቶስ በአማኞች ውስጥ በመንፈስ ቅዱስ በኩል በዕለት ተዕለት ልምዶቻችን በምድር ላይ አለ። ሮሜ 8፡10-11ን አንብብ።

> ክርስቶስ በእናንተ ውስጥ ቢሆን ሰውነታችሁ በኃጢአት ምክንያት የሞተ ነው፥ መንፈሳችሁ ግን በጽድቅ ምክንያት ሕያው ነው። ነገር ግን ኢየሱስን ከሙታን ያስነሣው የእርሱ መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፥ ክርስቶስ ኢየሱስን ከሙታን ያስነሣው እርሱ በእናንተ በሚኖረው በመንፈሱ፥ ለሚሞተው ሰውነታችሁ ደግሞ ሕይወትን ይሰጠዋል። (ሮሜ 8:10-11).

ይህ ክፍል እንደሚያመለክተው፣ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ቤተ ክርስቲያን በሰማይ ከክርስቶስ ጋር መያዟን ቢቀበሉም፣ አዲሱ የቃል ኪዳን ዘመን ገና ፍጻሜው ላይ እንዳልደረሰም ያውቁ ነበር። በውጤቱም፣ በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ ያለው ሕይወት ክርስቶስ በሚመለስበት ጊዜ ከሚኖረው ሁኔታ የተለየ ነው። ለምሳሌ፣ አሁን የእግዚአብሔር አዲስ የቃል ኪዳን ሕዝብ ኃጢአት መሥራቱን ቀጥሏል። በተጨማሪም፣ ሐሰተኛ አማኞች - እምነት ያልዳኑ - ከምትታይ ቤተ ክርስቲያን ከእውነተኛ አማኞች ጋር ይቆያሉ። በእኛ ውስጥ ያለው የክርስቶስ ሥራ የሚፈጸመው በፍጻሜው ጊዜ ብቻ ነው።

በዚህ ምክንያት፣ አዲስ ኪዳን እንደሚያስተምረን፣ ከክርስቶስ መምጣት በፊት፣ እግዚአብሔር የሐሰት አማኞችን ጨምሮ፣ በምትታየዋ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ላሉ ሰዎች ሁሉ የጋራ ጸጋን ያሳያል፡፡ እንዲያውም፣ እንደ ዮሐንስ 15፡1-6 እና ዕብራውያን 6፡4-6 ያሉት ምንባቦች ምንም እንኳን የማያምኑት ብዙ ጊዜ ከእግዚአብሔር ዘንድ ታላቅ ጊዜያዊ ምሕረትን ቢያገኙም የማዳን ጸጋን እንደማይቀበሉ ያሳያሉ። ነገር ግን በተመሳሳይ ጊዜ፣ እግዚአብሔር አሁንም ለእውነተኛ አማኞች የማዳን ጸጋን አሳይቷል። እንግዲያው እያንዳንዱ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ገጽታ ከመለኮታዊ ቸርነት አንፃር መታየቱ ምንም አያስደንቅም።

> በብሉይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን ጌታ ለሰው ልጆች ሁሉ፣ ለደጉም ሆነ ለመጥፎ፣ ለጻድቃንና ለኃጢአተኛ፣ ልጆቹ ለሆኑትም ላልሆኑትም ቸር መሆኑን ሲገልጽ እናያለን። ጌታ በሚከተለው መንገድ ደግ ነው፡ በመጀመሪያ ደረጃ ሁላችንም ኃጢአተኞች ብንሆንም ወዲያውኑ አያጠፋንም። በጸጋው እንድንኖር ያደርገናል። በሁለተኛ ደረጃ የዝናብ በረከትን ይሰጠናል እናም በሁለቱም የኃጥአን እና የጻድቃን እርሻ ላይ ዝናብ ይዘንባል፣ ፀሐይ እፅዋትን ታበቅላለች ለጻድቃንና ለኃጢአተኞችም ሕይወትን እንደምትሰጥ ተነግሮናል። ይህ ማለት እግዚአብሔር ለፍጡራን ሁሉ ጥሩም ሆነ መጥፎ ደግ ነው ማለት ነው። እና እርሱ ማንነቱን ለማወቅ ለሁላችን እድል ይሰጠናል። ጌታ በምሕረቱ ላልተከተሉት አልፎ ተርፎም ለሚከለክሉት መልእክቱን እንዲያዳምጡ፣ ቃሉን እንዲያጠኑና እንዲድኑ ዕድል እንደሚሰጣቸው ይነግረናል። ስለዚህ ጌታ ሕልውናውን ለሚክዱ እንኳን ቸር ነው። የእርሱ ለሆኑት ደግሞ ሁልጊዜ በዚያ እንደሚኖር እና ለዘላለም እንደሚባርካቸው ቃል ገብቷል።
>
> — ዶክተር አልቪን ፓዲላ, ትርጉም

ጳውሎስ በኤፌሶን 2፡8 ላይ እንዳስቀመጠው፡-

> ጸጋው በእምነት አድኖአችኋልና፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ከእናንተ አይደለም፤ (ኤፌሶን 2:8).

በእግዚአብሔር እና በሰዎች መካከል ያለው የግንኙነት ሁኔታ መለኮታዊ ቸርነት ማሳየትን እንዴት እንደሚያጠቃልል ከተመለከትን፣ ከእግዚአብሔር ጋር በቃል ኪዳን ውስጥ ያለው ሕይወት የታማኝነት ፈተናዎችን እንዴት እንደሚያመጣ ማየት አለብን። እነዚህ የታዛዥነት መስፈርቶች ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን የገቡትን ሰዎች የልብ ሁኔታ ያሳያሉ።

የታማኝነት ፈተናዎች

እዚህ ላይ መጥቀስ ያለብን በ20ኛው ክፍለ ዘመን ብዙ ሊቃውንት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖችን ከሌላ የጥንት ቅርብ ምስራቃዊ ጽሑፎች ቡድን ጋር ማወዳደር ጀመሩ፣ ብዙ ጊዜ "የንጉሣዊ ስጦታዎች" ይባላሉ። በእነዚህ ድጎማዎች ውስጥ ሱዘራይን ለአንድ ቫሳል ወይም ለአንድ ተገዥ ንጉሥ ጥቅማጥቅሞችን ሰጥቷል። ቀደም ባሉት ጊዜያት የተደረጉ ጥናቶች ብዙዎች ድጎማውን ለተቀበለው ሰው ምንም ዓይነት ግዴታዎች ወይም መስፈርቶች ወይም የታማኝነት ፈተናዎች አልነበሩም ብለው እንዲገነዘቡ አድርጓቸዋል። እናም፣ በውጤቱም፣ በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚዎች አንዳንድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ኪዳኖች ከእግዚአብሔር ሕዝብ ታማኝነትን እንደማያስፈልጋቸው ጠቁመዋል። ነገር ግን በቅርብ ጊዜ የተደረጉ ጥናቶች ወደ ተቃራኒው አቅጣጫ አመላክተዋል፡፡ አሁን የንጉሣዊ እርዳታዎች እንኳን ከተቀባዮቹ ታማኝ አገልግሎት እንደሚያስፈልጋቸው እናውቃለን። እንግዲያው፣ ቅዱሳት መጻሕፍት ሲነግሩን እግዚአብሔር አዲሱን ቃል ኪዳን ጨምሮ በሁሉም የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ኪዳኖች ውስጥ የሕዝቡን ታማኝነት እንደፈተነ ሊደነቅ አይገባም።

እግዚአብሔር ታማኝ መሆናችንን በአዲሱ ቃል ኪዳን የሕይወታችን ክፍል እንደሆነ ይፈትናል ስንል አንዳንድ ከባድ አለመግባባቶችን ማስወገድ አለብን። በመጀመሪያ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፣ ማንም ኃጢአተኛ በበጎ ሥራ መዳንን አላገኘም። በራሳችን ጥረት የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ በረከቶችን ለመቀበል የሚያስፈልገንን ፍጽምና ላይ አንደርስም። በሁለተኛ ደረጃ የምንሠራው መልካም ሥራ ሁሉ የሚቻለው በውስጣችን በሚሠራው በእግዚአብሔር ጸጋ ነው። ከእግዚአብሔር ምሕረትና ከመንፈሱ ኃይል ውጭ ምንም ዓይነት መልካም ሥራ አንሠራም። በሶስተኛ ደረጃ ደግሞ፣ እግዚአብሔር ሁል ጊዜ የቃል ኪዳኑን ህዝቡ ወደ ታዛዥነት እንደጠራ አሁንም ልንገነዘበው ይገባል። በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን፣ እግዚአብሔር የህዝቡን ትክክለኛ ሁኔታ ለትእዛዛቱ በሰጡት ምላሽ ፈትኗል ወይም አረጋግጧል።

> በክርስቶስ ያሉ አማኞች ሁሉ እንዲያውቁት የምፈልገው ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ግላዊ ግንኙነት በአዲስ ኪዳን የተጀመረ አለመሆኑን ነው። "አምላካቸው እሆናቸዋለሁ እነርሱም ሕዝብ ይሆኑኛል" ያለው የረዥም ጊዜ ፍጻሜ ነበር። ያ ገና ከመጀመሪያው ቀመር ነው፣ ታውቃላችሁ፣ ከኤደን ገነት፣ ከዘፍጥረት 12፣ የቃል ኪዳን ህዝብ መፍጠር። እናም፣ ውስጠ አምልኮ የመታዘዝ ዘር ነው። የመታዘዝ ውጤት አይደለም። ከመታዘዝ ውጪ አይደለም...እግዚአብሔርን የምንታዘዘው እርሱ ስለወደደን፣ ስላሳጠረን፣ ስለ ሠራን፣ በሸለቆው ሁሉ፣ በምድረ በዳ ሁሉ፣ በድልም ሁሉ ከእኛ ጋር ስለነበረ ነው። እናም ታዛዥነት ከግንኙነት ውጭ እንጂ ከደንብ የወጣ አይደለም።
>
> — ዶክተር ኢዩኤል ሲ. አዳኝ

ምን ለማለት እንደፈለግን ለማየት፣ በብሉይ ኪዳን ውስጥ የታማኝነት ፈተናዎች እንዴት እንደሚታዩ ጠቅለል አድርገን እናቀርባለን። ከዚያ በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ የታማኝነት ፈተናዎችን እንመለከታለን። በብሉይ ኪዳን እንጀምር፡፡

ብሉይ ኪዳን

መጽሐፍ ቅዱስን የሚያውቅ ሰው ሁሉ እግዚአብሔር አዳምን እንደ እግዚአብሄር ቃል ኪዳን ተወካይ በኤደን ገነት በሰጠው መመሪያ እንደፈተነው ያውቃል። ደግሞም እግዚአብሔር በአዳም በኩል ለቃል ኪዳኑ ሕዝቡ- መላው የሰው ዘር - ለታማኝነት እንደጠራ እናውቃለን።

ኖኅ ከጥፋት ውሃ በፊትም ሆነ በኋላ የቃል ኪዳኑ ተወካይ ሆኖ በእግዚአብሔር መመሪያዎች ተፈትኗል። ቅዱሳን ጽሑፎችም እግዚአብሔር በኖኅ የነበሩትን የቃል ኪዳኑን ሕዝቡን ማለትም መላውን የሰው ዘር ልብ መፈተኑን እንደቀጠለ ይጠቁማሉ።

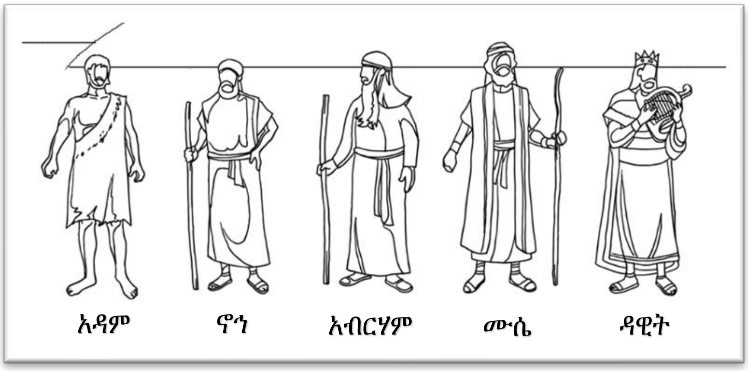

የአብርሃም የሕይወት ታሪኮች እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑን ወኪል በመሆን የአባታችንን ታማኝነት በተለያዩ መንገዶች እንዴት እንደፈተነ ያሳያሉ። ለአብነት ያህል፣ ዘፍጥረት 22፡1-19 እግዚአብሔር አብርሃም ልጁን ይስሐቅን እንዲሠዋ ባዘዘው ጊዜ እንደፈተነው በግልጽ ይነግረናል። በዘፍጥረት 22፡12 የእግዚአብሔር መልአክ አብርሃምን እንዲህ አለው።

> እርሱም። እነሆኝ አለ። እርሱም። በብላቴናው ላይ እጅህን አትዘርጋ፥ አንዳችም አታድርግበት፤ አንድ ልጅህን ለእኔ አልከለከልህምና እግዚአብሔርን የምትፈራ እንደ ሆንህ አሁን አውቄአለሁ አለ። (ዘፍጥረት 22:12).

እግዚአብሔር አብርሃምን ለምን እንዳዘዘ በዚህ ክፍል ውስጥ እንመለከታለን። የልቡን ትክክለኛ ሁኔታ ለማረጋገጥ ፈተነው።

በተመሳሳይም ቅዱሳን ጽሑፎች እግዚአብሔር በአብርሃም የቃል ኪዳን ሕዝቡን ታማኝነት እንደፈተነ ያስተምራሉ፤ እነዚህም የእስራኤል ሕዝብና አሕዛብ ወደ እስራኤል የተወሰዱ ናቸው።

ሙሴ የእስራኤል የቃል ኪዳን ተወካይ ሆኖ በህይወቱ በሙሉ በእግዚአብሔር ትእዛዛት ተፈትኗል። እግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝቦቹን እስራኤላውያን እንዲፈትኑ ሕጉን እንደሰጣቸው በግልጽ ገልጿል። ኦሪት ዘዳግም 8፡2 ሙሴ ለሕዝቡ እንዲህ ሲል ተናግሯል።

> አምላክህ እግዚአብሔር ይፈትንህ ዘንድ፥ በልብህም ያለውን ትእዛዙን ትጠብቅ ወይም አትጠብቅ እንደሆነ ያውቅ ዘንድ፥ ሊያስጨንቅህ በእነዚህ በአርባ ዓመታት በምድረ በዳ የመራህን መንገድ ሁሉ አስብ። (ዘዳግም 8:2).

በተመሳሳይም የዳዊት ሕይወት ታሪክ እግዚአብሔር የእስራኤል የንጉሣዊ ቃል ኪዳን ተወካይ ሆኖ የዳዊትን ታማኝነት እንደፈተነው ያሳያሉ። የቀረው ብሉይ ኪዳንም ደጋግሞ እንደገለጸው፣ እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑን ሕዝብ፣ የዳዊትን ልጆች እና የእስራኤልን ሕዝብ በትውልዳቸው መፈተኑን ቀጠለ።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ የእግዚአብሔርን የታማኝነት ፈተናዎች ከጠቀስን፣ አሁን በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር የህዝቡን ታማኝነት የሚፈትንበትን መንገድ እንመርምር።

አዲሱ ቃል ኪዳን

አሁን፣ እንደተመለከትነው፣ የእግዚአብሔር ጸጋ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ከመቼውም ጊዜ በላይ በመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ፈሷል። ሆኖም፣ አዲስ ኪዳን ስፍር ቁጥር የሌላቸው ከእግዚአብሔር የተሰጡ ትዕዛዞች እና መመሪያዎች እንዳሉት ግልጽ ነው። ይህ እውነት የሆነው ለምንድን ነው? ልክ በብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች ውስጥ እንደነበረው ሁሉ፣ አዲሱ ቃል ኪዳን የታማኝነት ፈተናዎችን ያስፈልጉታል።

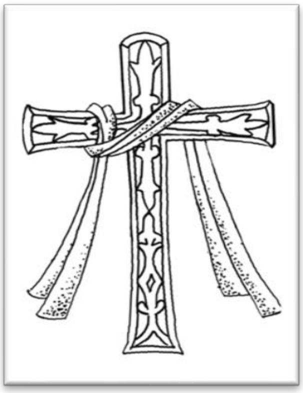

በዚህ ምክንያት፣ አዲስ ኪዳን እንደ አዲስ ኪዳን ተወካይ ለክርስቶስ ታማኝነት ትልቅ ትኩረት ይሰጣል። ኢየሱስ በመንግሥቱ ምረቃ ወቅት እግዚአብሔር ከእርሱ የሚፈልገውን ማንኛውንም የታማኝነት ፈተና እንዳለፈ ይነግረናል። በዕብራውያን 4፡15 እናነባለን።

ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እንደ እኛ የተፈተነ ነው እንጂ፥ በድካማችን ሊራራልን የማይችል ሊቀ ካህናት የለንም። (ዕብራውያን 4:15).

ጳውሎስም የክርስቶስን አስደናቂ ታዛዥነት የጠቀሰበትን ፊልጵስዩስ 2፡8ን አድምጡ፡-

በምስሉም እንደ ሰው ተገኝቶ ራሱን አዋረደ፥ ለሞትም ይኸውም የመስቀል ሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ። (Philippians 2:8).

በአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ውስጥ፣ ኢየሱስ ለእግዚአብሔር የሰጠው ታማኝ አገልግሎት ከፍታው በመስቀል ላይ በፈቃደኝነት መሞቱ ነው። ግን ይህ የመታዘዝ ተግባር ይህን ያህል አስፈላጊ የሆነው ለምንድነው?

ኃጢአት ወደ ዓለም ከገባበት ጊዜ አንስቶ እግዚአብሔር ለቃል ኪዳኑ ሕዝብ በእንስሳት መሥዋዕት ደም ጊዜያዊ ዝግጅት አድርጓል። ነገር ግን ዕብራውያን 10፡1-14 እንደሚያስተምረው፣ እነዚህ መሥዋዕቶች የመጨረሻውንና ዘላቂውን የድል አድራጊውን የእግዚአብሔር መንግሥት ይቅርታ ማስገኘት አልቻሉም። እናም፣ የእስራኤል ምርኮ ሲቃረብ፣ እግዚአብሔር በኢሳይያስ 53፡1-12 የጌታ አገልጋይ፣ የሚሲሑን በገዛ ፍቃዱ ሞት፣ ለህዝቡ ኃጢአት ስርየት እንደሚያስፈልግ ገልጿል። በሞቱ፣ የንጉሣዊው ቃል ኪዳን ተወካይ የእግዚአብሔር ሕዝቦች ወደ ዘላለማዊ አሸናፊ መንግሥቱ ክብር ያመጣቸዋል። ኢየሱስ በመስቀል ላይ ለሞት በገዛ ፈቃዱ በተሰጠበት ወቅት ይህንን ሚና ተወጥቷል። ይህንንም እንደ ማቴዎስ 8፡17; የሐዋርያት ሥራ 8:32-33; ሮሜ 6፡10; እና 1ኛ ጴጥሮስ 2፡22-25 ኢየሱስ የአዲሱ ቃል ኪዳን ተወካይ ሆኖ ይህን የታማኝነት ፈተና በማለፍ በእርሱ ለሚያምኑ ሁሉ ዘላቂ የሆነ ሥርየትና ዘላለማዊ ይቅርታ እንዳደረገ ይናገራሉ፡፡

ከኢየሱስ የመስቀል ሞት በተጨማሪ፣ እንደ ዕብራውያን 8፡1-2 ያሉት ምንባቦች፣ ክርስቶስ የዳዊት ልጅ እንደመሆኑ መጠን፣ በመንግሥቱ ቀጣይነት ሁሉ በሰማይ በታዛዥነት እንደሚያገለግል ያመለክታሉ። 1ኛ ቆሮንቶስ 15፡24 ደግሞ ክርስቶስ በፍጻሜው ወቅት በክብር ሲመለስ መንግሥቱን ለእግዚአብሔር አብ እንደሚያስረክበው የትሕትና አገልግሎት መሆኑን ያሳያል።

አሁን፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት እንደ አዲሱ ቃል ኪዳን ተወካይ የክርስቶስን ፍጹም ታማኝነት እንደሚያጎላው፣ የታማኝነት ፈተናዎች አሁንም ለቤተክርስቲያን፣ ለአዲሱ ቃል ኪዳን ሰዎች እንዳሉ አበክሮ ይገልጻል።

አሁንም፣ ቤተክርስቲያን ከክርስቶስ ጋር ካለው አንድነት አንጻር ለቤተክርስቲያን ታማኝነት ፈተናዎችን ለመረዳት ይረዳል። በአንድ በኩል፣ ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ውስጥ "በክርስቶስ" ትኖራለች ይህም በሰማያዊው አደባባይ በእግዚአብሔር ፊት ከእርሱ ጋር ተባብረናል። በ1ኛ ጢሞቴዎስ 3፡16 መሰረት ደግሞ የታማኝነትን ፈተና ፍጹም በሆነ መልኩ ያለፈው እና መንፈስ ቅዱስ ከሙታን ባስነሳው ጊዜ የተረጋገጠው ክርስቶስ ነው። በዚህ ምክንያት፣ እንደ ሮሜ 4፡23-25 ያሉት ምንባቦች እንደሚያስተምሩ፣ ይህ የክርስቶስ ህጋዊ ፍርድ በሰማይ አደባባይ የተረጋገጠው በእርሱ የሚያምኑ ሁሉ ላይ ነው። በክርስቶስ ውስጥ፣ እውነተኛ አማኞች ፈተናውን እንዳለፉት ተፈርዶላቸዋል ምክንያቱም ክርስቶስ በእኛ ፈንታ ፈተናውን አልፎአልና። በእግዚአብሔር ሰማያዊ ፍርድ ቤት ስለ ክርስቶስ የሚናገረው ይህ አስደናቂ እውነት የፕሮቴስታንት የሃይማኖት ሊቃውንት “ሶላ ፊዴ” ወይም በእምነት ብቻ መጽደቅ ብለው ለጠሩት የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮታዊ አመለካከት መሠረት ነው።

በሌላ በኩል ግን፣ ከክርስቶስ ጋር ያለው አንድነት “ክርስቶስ በእኛ ውስጥ” ያለውን የዕለት ተዕለት ልምምድንም ያመለክታል። ክርስቶስ በክብር ከመመለሱ በፊት ቤተክርስቲያን አሁንም በምድር ላይ ስትኖር፣

በቤተክርስቲያን ውስጥ ያሉ ሰዎች የልባቸውን ሁኔታ የሚያረጋግጡ የታማኝነት ፈተናዎችን ይለማመዳሉ። እና የክርስቶስ መንፈስ እኛን ቅዱሳን ለማድረግ በእውነተኛ አማኞች ውስጥ ይሰራል። ይህ ከክርስቶስ ጋር ያለን አንድነት ጎን ከባህላዊ ፕሮቴስታንት የመቀደስ ትምህርት ወይም ተራማጅ የቅድስና ፍለጋ ጋር ይዛመዳል። ቅዱሳት መጻሕፍትም ፈተና እግዚአብሔር እኛን በቅድስና ወደፊት የሚገፋበት መንገድ እንደሆነ ያስተምራል። ያዕቆብ 1:2-3 እንዳለው፡-

> ወንድሞቼ ሆይ፥ የእምነታችሁ መፈተን ትዕግሥትን እንዲያደርግላችሁ አውቃችሁ፥ ልዩ ልዩ ፈተና ሲደርስባችሁ እንደ ሙሉ ደስታ ቍጠሩት (ያዕቆብ 1:2-3).

እንግዲህ፣ አንድ ጊዜ፣ በክርስቶስ መንግሥት ምርቃት እና ቀጣይነት ወቅት፣ የምትታየዋ ቤተ ክርስቲያን፣ ሁለቱንም ሐሰተኛ አማኞች እና እውነተኛ አማኞችን ያቀፈች መሆኑን ማስታወስ አለብን። እናም ሁለቱም ቡድኖች የሚያድን እምነት እንዳላቸው ወይም እንደሌለባቸው የሚያሳዩት በታማኝነት ፈተና ነው። ሐሰተኛ አማኞች የታማኝነት ፈተና ወድቀው ክርስቶስን ከማገልገል ይመለሳሉ። በአንጻሩ፣ እውነተኛ አማኞች፣ በዚህ ሕይወት ፍጹም ባይሆኑም፣ በመንፈስ ኃይል ለክርስቶስ ባላቸው ታማኝነት ይጸናሉ። ሐሰተኛ አማኞችን በተመለከተ በ1ኛ ዮሐንስ 2፡19 እንዲህ የሚል እናነባለን፡-

> ከእኛ ዘንድ ወጡ፥ዳሩ ግን ከእኛ ወገን አልነበሩም፤ ከእኛ ወገንስ ቢሆኑ ከእኛ ጋር ጸንተው በኖሩ ነበር፤ ነገር ግን ሁሉ ከእኛ ወገን እንዳልሆኑ ይገለጡ ዘንድ ወጡ። (1 ዮሐንስ 2:19).

ይህ ክፍል እንደሚያመለክተው፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት በእውነት የእውነተኛ አማኞች አካል የሆኑትን ለማረጋገጥ የታማኝነት ፈተናዎች ሆነው ከእግዚአብሔር ብዙ ትእዛዞችን ይዟል።

> *ኢየሱስ ክርስቶስ አልፎ በተሰጠበት ምሽት አዲስ ቃል ኪዳን ገባ። እና እንደ ሁሉም ቃል ኪዳኖች፣ ይህ ቃል ኪዳኖችን እና የመልስ ግዴታዎችን መመለስን የሚያካትት ነው። እናም በዚህ አስደናቂ ቃል ኪዳን ውስጥ ካሉት ተቀዳሚ መሰጠት አንዱ ለኢየሱስ ክርስቶስ ጌትነት መገዛት ነው-ለፈቃዱ እና ለመንገዱ መታዘዝ፣ ሰይፋችንን ለእውነተኛው ጌትነቱ አሳልፈን ለመስጠት እና ያንንም በትክክለኛ መንገዶች መኖር፣ ይህም በልባችን ዝንባሌ እና እግዚአብሔር ለዓለም ያለውን ልብ በመያዝ ነው፡፡ ነገር ግን እዚህ ላይ መጨመር አስፈላጊ ከሆኑት ነገሮች አንዱ ዛሬ የቃል ኪዳናችን ግዴታዎች መሟላት በመንፈስ ቅዱስ ኃይል እና መገኘት የምንኖር ፍጻሜዎች መሆናችው ነው። እና መንፈስ ቅዱስ የዚያን የመታዘዝ ባህሪ ይለውጠዋል እና ኃላፊነቱንም ከፍ ያደርጓል፤ ስለዚህም በቅዱሳት መጻህፍት ቋንቋ፣ ይህ ቃል ኪዳን የደስታ ምላሽ የሚሰጥ ቃል ኪዳን ይሆናል። እኛን የሚመለከት በእኛ ደስ ይለዋል እኛም በእርሱ ደስ ይለናል። ሐዋርያው ለምን የእግዚአብሔር መንግሥት ጽድቅና ሰላም በመንፈስ ቅዱስም የሆነ ደስታ ናት እንጂ የሙብላትና የመጠጣት ግዴታ አይደለችም ሲል የተወሰነ ግንዛቤ ይሰጥሃል። ከታላላቆቹ ቅዱሳን መካከል አንዳንዶቹ ነገሩን ይህ ለጌታችን ታማኝ መሆን ያለብን ያለማቅማማት በጉጉት ከልባችን መሆን አለብን፡፡ እርሱንና መንገዶቹንም አስደሳች ሆነው እናገኛቸዋለን።*
>
> — ዶክተር ግሌን ጂ ስኮርጂ

በአዲሱ ቃል ኪዳን ውስጥ ከእግዚአብሔር መለኮታዊ ቸርነት እና የታማኝነት ፈተናዎች ጋር በተዛመደ የግንኙነቶችን ሁኔታ ከተመለከትን፣ ወደ ሦስተኛው አካል መዞር አለብን። ለመታዘዝ እና አለመታዘዝ የበረከቶችን እና እርግማን ውጤቶችን እንመርምር፡፡

መዘዞች/ውጤቶች

ቪዲዮዎችን፣ የትምህርት መመሪያዎችና ሌሎች ግብዓቶችን ለማግኘት Thirdmill at thirdmill.org. ይመልከቱ

ከእግዚአብሔር ጋር በገባ ቃል ኪዳን መታዘዝ እና አለመታዘዝ የሚያስከትለውን መዘዝ በቀደመው ውይይታችን ውስጥ ተመልክተናል። የብሉይ ኪዳንን ቃል ኪዳኖች በአጭሩ እንቃኛለን እና ወደ አዲሱ ቃል ኪዳን እንሸጋገራለን። በመጀመሪያ በብሉይ ኪዳን ቃል ኪዳኖች ውስጥ የበረከቶችን እና እርግማን ውጤቶችን እንይ።

ብሉይ ኪዳን

ከአዲሱ ቃል ኪዳን በፊት፣ የሁለቱም በረከቶች እና እርግማኖች ውጤቶች እግዚአብሔር ከቃል ኪዳን ወኪሎቹ እና ከቃል ኪዳኑ ህዝቡ ጋር ያለው ግንኙነት ወሳኝ ልኬቶች ነበሩ። አሁን፣ አስቀድመን እንደገለጽነው፣ እግዚአብሔር ብዙ ጊዜ የቃል ኪዳኖቹን ቃላቶች ከሰው መረዳት በላይ በሆነ መንገድ ተግባራዊ አድርጓል። ስለዚህ በቅዱሳት መጻሕፍት እግዚአብሔር ብዙ ጊዜ ፈጥኗል፣ ጨመረ፣ ቀነሰ፣ ዘገየ እና አልፎ ተርፎም የቃል ኪዳኑን በረከቶች እና እርግማኖች ከሰዎች አእምሮ በላይ በሆነ መንገድ ሰርዟል። እርሱ ግን እንደ ፍፁም ጥበቡና ቸርነቱ ሁሌም ያደርግ ነበር።

በመሠረት ቃል ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑን ተወካይ አዳምን ባለመታዘዙ ምክንያት በመከራና በሞት ረገመው። ግን፣ እግዚአብሔር ለአዳም የሰጠውን በረከትም እናያለን። በዘፍጥረት 3፡15 ላይ፣ እግዚአብሔር የሰው ልጆች በእባቡ ዘር ላይ እንደሚያሸንፉ ቃል ገብቷል። እናም ሁለቱም እነዚህ የሞት እርግማን እና የድል ተስፋዎች፣ እግዚአብሔር እንዳሰበው፣ አዳም ለወከለው የቃል ኪዳን ህዝብ፣ ለሰው ዘር ተላልፏል።

በተፈጥሮ መረጋጋት ቃል ኪዳን ውስጥ የቃል ኪዳኑ ተወካይ ኖህ ለታማኝ አገልግሎቱ በረከቶችን አግኝቷል። ነገር ግን ከጥፋት ውሃ በኋላ በቤተሰቡ ውስጥ እንደ ችግር ያሉ እርግማንን መጋፈጥ ቀጠለ። ተመሳሳይ በረከቶች እና እርግማኖች ለወደፊት የሰው ልጅ ትውልዶች መጡ፣ ኖህ የወከለው የቃል ኪዳን ህዝብ።

በእስራኤል ምርጫ ቃል ኪዳን ውስጥ አብርሃም የበረከቶችን እና እርግማንን መዘዝ እንደ እግዚአብሔር የቃል ኪዳን ተወካይ ተቀብሏል። እነዚህ መዘዞች ለእስራኤል የቃል ኪዳን ሕዝብ እና በቀጣዮቹ ትውልዶች ወደ እስራኤል ለተቀበሉት ተላልፈዋል።

በተመሳሳይ መልኩ፣ በህግ ቃል ኪዳን፣ ሙሴ የእግዚአብሔርን በረከቶች እና እርግማኖች እንደ ቃል ኪዳን ተወካይ በህይወቱ ተቀብሏል። በተጨማሪም፣ የሙሴ ሕግ ለእስራኤል የቃል ኪዳን ሕዝብ እና ወደ እስራኤላውያን በተቀበሉት አህዛብ ላይ የሚመጡትን ብዙ ልዩ በረከቶችን እና እርግማኖችን ገልጿል።

በንግሥና ቃል ኪዳን ውስጥ ዳዊት ራሱ፣ የቃል ኪዳኑ ተወካይ፣ ታማኝ እና ታማኝ ባለመሆኑ የበረከቶችን እና የመርገም ውጤቶችን ተቀበለ። እርሱ የሚወክለው የቃል ኪዳን ሕዝብ፣ የንጉሣዊ ዘሮቹ እና የእስራኤል ሕዝብና አሕዛብ ወደ እስራኤል የተቀበሉት ሕዝብም እንዲሁ ነው።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ ያሉትን የበረከቶች እና እርግማን ውጤቶች በአጭሩ ዳሰስናል። እነዚህም የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች በክርስቶስ ከአዲሱ ቃል ኪዳን ጋር ተያይዞ መታዘዝ እና አለመታዘዝ የሚያስከትለውን መዘዝ አስመልክቶ ያስተማሩትን መድረክ አዘጋጅተዋል።

አዲስ ኪዳን

የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት አጽንዖት የሚሰጠው ክርስቶስ፣ እንደ አዲሱ ቃል ኪዳን ተወካይ፣ ሁለቱንም የእግዚአብሔርን እርግማኖች እና የእግዚአብሔርን በረከቶች እንዲጋጠመው ነው። ጳውሎስ በገላትያ 3፡13 ላይ እንዳመለከተው፣ ኢየሱስ በመስቀል ላይ ሲሞት በእርሱ ለሚያምኑ ሁሉ የእግዚአብሔርን እርግማን ታገሰ።

አሁን፣ ኢየሱስ በራሱ የግል ውድቀቶች የተነሳ በእግዚአብሔር እርግማን ውስጥ አልገባም። የግል ኃጢአት አልነበረውም። ነገር ግን በኢሳይያስ 53፡1-12 ፍጻሜ፣ በሁሉም ዘመናት የእግዚአብሔርን ሕዝብ እንደ ንጹሕ ንጉሣዊ ምትክ ሆኖ የእግዚአብሔርን ፍርድ ተሸከመ። በአንጻሩ ግን፣ በራሱ የግል ጽድቅ ምክንያት፣ ክርስቶስም የእግዚአብሔርን በረከቶች አግኝቷል። እግዚአብሔርን በፍፁምነት ያገለገለ እና የእግዚአብሔር ዘላለማዊ በረከቶች ሽልማት የሚገባው ኢየሱስ ብቸኛው ሰው ነው።

በፊልጵስዩስ 2፡8-9 በክርስቶስ መታዘዝ እና በእግዚአብሔር በረከት መካከል ያለውን ግንኙነት አድምጡ፡

በምስሉም እንደ ሰው ተገኝቶ ራሱን አዋረደ፥ ለሞትም ይኸውም የመስቀል ሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ። በዚህ ምክንያት ደግሞ እግዚአብሔር ያለ ልክ ከፍ ከፍ አደረገው፥ ከስምም ሁሉ በላይ ያለውን ስም ሰጠው፤ (ፊልጵስዮስ 2:8-9).

በአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት ውስጥ የኢየሱስ ትንሣኤ እና ዕርገት በመንግሥቱ ምረቃ ላይ ለእግዚአብሔር ፍጹም ታዛዥነት ትክክለኛ ሽልማት ነው። ኢየሱስ በአብ ቀኝ በፍጥረት ሁሉ ላይ ሲነግስ በመንግሥቱ ቀጣይነት የእግዚአብሔርን በረከት አጣጥሟል። በአዲስ ፍጥረት ላይ የመግዛት ዘላለማዊ ርስቱን ሲቀበልም በመንግሥቱ ፍጻሜ የበለጠ ይባረካል።

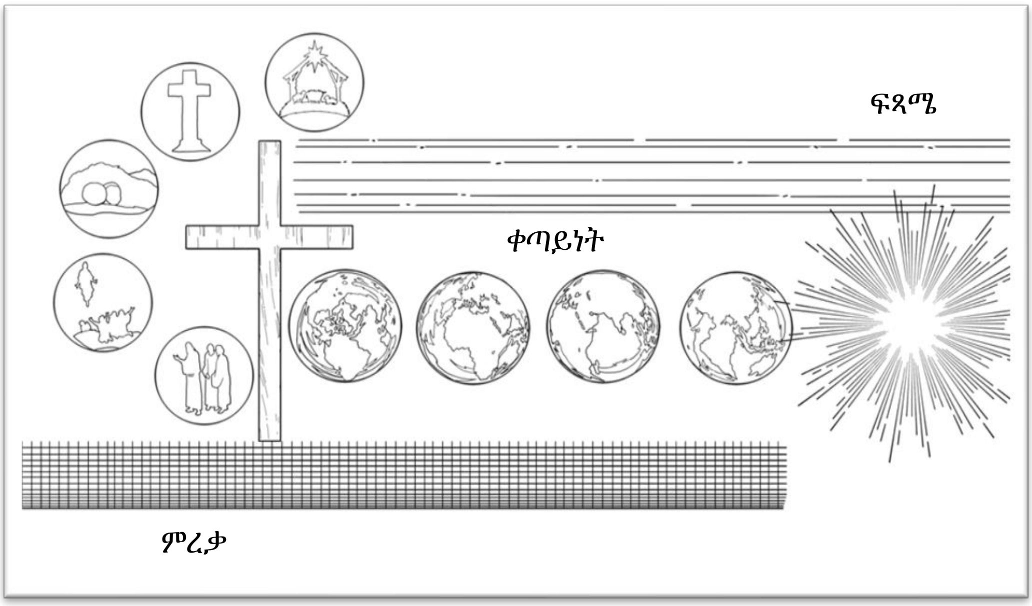

ኢየሱስ በሦስቱም የመንግሥቱ ደረጃዎች በረከቶችን ይቀበላል።

እንግዲህ፣ የአዲስ ኪዳን ሥነ መለኮት ኢየሱስን በፍጥረት ሁሉ ላይ የመግዛት በረከትን በማግኘቱ ያመሰገነውን ያህል፣ የአዲሱ ቃል ኪዳን መዘዝ በአዲስ ኪዳን ውስጥ በምትገኘው ቤተክርስቲያን ላይም ተጽዕኖ እንደሚያሳድር እናውቃለን።

አሁንም፣ የአዲስ ኪዳን ከክርስቶስ ጋር አንድነት ያለው ትምህርት የዚህን እውነታ ሁለት ገጽታዎች ይጠቁማል። በአንድ በኩል፣ እኛ "በክርስቶስ" ስላለን፣ የእግዚአብሔር ዘላለማዊ በረከት አስቀድሞ ለእውነተኛ አማኞች ተሰጥቷል። እውነተኛ አማኞች የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ እርግማን ፈጽሞ እንደማይለማመዱ በመተማመን ማረፍ ይችላሉ። የእነርሱ ዘላለማዊ በረከቶች አስተማማኝ ናቸው ምክንያቱም ክርስቶስ የቃል ኪዳን ወኪላቸው ነው።

ጳውሎስ በኤፌሶን 1፡3 ላይ የታወቀውን ዶክስሎጂውን (ምሥጋናውንን ሲጽፍ ይህን ሃሳብ በአእምሮው ይዞ ነበር።

በክርስቶስ በሰማያዊ ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ የባረከን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክና አባት ይባረክ። (ኤፌሶን 1:3).

በሰማይ ከክርስቶስ ጋር ስለተለየን እውነተኛ አማኞች “መንፈሳዊ በረከትን ሁሉ” አግኝተዋል። ክርስቶስ ስለ እኛ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ እርግማን እንደተሸከመ ሁሉ፣ ለእኛ ሲል ከአብ የዘላለም በረከቶችን ሽልማት ተቀብሏል።

በሌላ በኩል ግን ከክርስቶስ ጋር ያለን አንድነት ክርስቶስ በእኛ ውስጥ አለ ማለት ነው። ይኸውም በዕለት ተዕለት ሕይወታቸው የመታዘዝ እና ያለመታዘዝን መዘዝ እንዲለማመዱ በእውነተኛ አማኞች ውስጥ በሥራ ላይ ነው።

እንግዲህ፣ እንደገና፣ ክርስቶስ በክብር እስኪመለስ ድረስ፣ የምትታየዋ ቤተ ክርስቲያን ሐሰተኛ አማኞችን እና እውነተኛ አማኞችን እንዳቀፈች ማስታወስ አለብን። እናም የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት የበረከት እና የመርገም መዘዝ፣ በዚህ ህይወት እና በዘላለማዊነት፣ ለሁለቱም ቡድኖች እንዴት እንደሚሰራ ያብራራል።

እንደ ሉቃስ 12፡45-46 እና ሮሜ 2፡4-5 ያሉት ምንባቦች፣ ሐሰተኛ አማኞች በእግዚአብሔር ላይ ማመፃቸውን ሲቀጥሉ፣ በዚህ ሕይወት የሚያገኙት በረከቶች በመጨረሻው ፍርድ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ እርግማን እንደሚያሳድጉ ያስረዳሉ። እናም በዚህ ህይወት የሚታገሷቸው መከራዎች እና እርግማኖች ክርስቶስ በሚመለስበት ጊዜ የሚቀበሏቸው የዘላለም እርግማኖች ግምቶች ናቸው።

በአንጻሩ፣ እውነተኛ አማኞች በዚህ ሕይወት ውስጥ ሁለቱንም በረከቶች እና እርግማን ይቀበላሉ። ነገር ግን እውነተኛ አማኞች በዚህ ሕይወት የሚያገኟቸው በረከቶች በመንግሥቱ ፍጻሜ ላይ ለሚመጡት ዘላለማዊ በረከቶች ግምቶች ናቸው። ለእውነተኛ አማኞች ደግሞ፣ እንደ ዕብራውያን 12፡1-11 ያሉ ምንባቦች እንደሚነግሩን፣ ጊዜያዊ መከራዎች ወይም እርግማኖች፣ የአፍቃሪ እግዚአብሔር የአባታዊ ተግሣጽ ናቸው። እነዚህ ችግሮች ይቀድሱናል እናም ክርስቶስ ሲመለስ የምናገኛቸውን ዘላለማዊ በረከቶች ይጨምራሉ። በራዕይ 21፡6-8 ላይ እንደምናነበው እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡-

አለኝም። ተፈጽሞአል። አልፋና ዖሜጋ፥ መጀመሪያውና መጨረሻው እኔ ነኝ። ለተጠማ ከሕይወት ውኃ ምንጭ እንዲያው እኔ እሰጣለሁ። ድል የሚነሣ ይህን ይወርሳል አምላክም እሆነዋለሁ እርሱም ልጅ ይሆነኛል። ዳሩ ግን የሚፈሩና የማያምኑ የርኵሳንም የነፍሰ ገዳዮችም የሴሰኞችም የአስማተኞችም ጣዖትንም የሚያመልኩ የሐሰተኞችም ሁሉ ዕድላቸው በዲንና በእሳት በሚቃጠል ባሕር ነው፤ ይኸውም ሁለተኛው ሞት ነው። (ራእይ 21:6-8).

በዚያ ቀን፣ በአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያሉ ሐሰተኛ አማኞች የዘላለም ፍርድ ይፈርድባቸዋል። እውነተኛ አማኞች ግን የዘላለም ርስታቸውን በክብር አዲስ ፍጥረት ይቀበላሉ።

ከመጨረሻው ፍርድ በኋላ የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚያገኙትን በረከት ለማየት ከፈለግን፣ ወደ ራእይ 21 እና 22 እንኄዳለን። እናም ይህን የአዲሱን ፍጥረት መግለጫ በራዕይ 21 እና 22 ወድጄዋለሁ፣ ምክንያቱም የዘፍጥረት፣ የአትክልቱ ስፍራ እንደገና መፃፍ ብቻ ሳይሆን ወደ ገነት መመለስ ብቻ አይደለም። በእርግጥ የገነት ከፍ ማለት ነው፡፡ የመለወጥ ነው። ከኤደን የተሻለ ነው፡፡ ስለዚህ፣ በኤደን፣ አዳምና ሔዋን በእግዚአብሔር ሥር የመግዛት፣ የአትክልት ስፍራን የመንከባከብ እና ምድርን የበባለአደራነት የማስተዳደር ኃላፊነት ነበራቸው። በአዲሱ ፍጥረት ውስጥ እኛም እናደርጋለን፣ እናም ይህ የእኛ በረከቶች ነው። እኛ ግን ፈጽሞ ኃጢአት አንሠራም። አዳምና ሔዋን ኃጢአት የመሥራት አቅም ነበራቸው። በአዲሱ ፍጥረት ውስጥ፣ የአምላክ ሕዝቦች ፈጽሞ አይወድቁም። በኤደን፣ ኢየሱስ በዚያ አልነበረም፣ በአካል የአትክልቱ ቦታ አልነበረም።

> በአዲስ ፍጥረት ኢየሱስ በዚያ ይሆናል። ስለዚህ፣ እንደ እግዚአብሔር ሰዎች፣ እንደ አዲስ ኪዳን ሰዎች የምንወርሰው በረከት፣ ዓለም ከሚያውቀው ከማንኛውም ነገር የተሻለ አዲስ ፍጥረት ነው።
>
> — ዶ/ር ስቴፈን ኢ.ዊትመር

ማጠቃለያ

በዚህ በክርስቶስ ስላለው አዲስ ኪዳን ትምህርት፣ የእግዚአብሔርን መንግስት አስተዳደር ተመልክተናል እናም እግዚአብሔር መንግስቱን በቃል ኪዳን ወኪሎቹ እንዴት እንዳስተዳደረ እና ቃል ኪዳኖቹ በኦርጋኒክ ሲዳብሩ ተገቢ ፖሊሲዎችን እንዴት እንዳቋቋመ አይተናል። እንዲሁም በእግዚአብሔር እና በቃል ኪዳኑ ህዝቦች መካከል ያለው መስተጋብር እንዴት መለኮታዊ ቸርነቱን፣ የታማኝነት ፈተናዎቹን፣ እና መታዘዝ እና አለመታዘዝ የሚያስከትለውን መዘዝ እንዳሳተፈ መርምረናል።

አዲስ ኪዳንን በይበልጥ ለመረዳት በምንፈልግበት ጊዜ፣ በክርስቶስ ያለው አዲስ ኪዳን የአዲስ ኪዳን ሥነ-መለኮት አንድ ትንሽ ክፍል ብቻ እንዳልነበረ መዘንጋት የለብንም። እግዚአብሔር ከህዝቡ ጋር የገባው ቃል ኪዳን የመጨረሻው እንደመሆኑ፣ አዲሱ ቃል ኪዳን የአዲስ ኪዳን ደራሲዎች በጻፉት ነገር ላይ በጥልቅ ተጽእኖ አሳድሯል። እግዚአብሔር በአዲስ ኪዳን በኩል ከህዝቡ ጋር በክርስቶስ የጠበቀ ቃል ኪዳን አድርጓል። እናም ስለዚህ አዲስ ቃል ኪዳን የበለጠ በተረዳን መጠን፣ የአዲስ ኪዳንን ስነ መለኮት በጣም አስፈላጊ ባህሪያትን በተሻለ ሁኔታ ለማየት እንችላለን።

አስተዋጽኦ ያደረጉ ጸሐፊዎች

ዶ/ር ሲሞን ቫይበርት (አስተናጋጅ) የኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ የዊክሊፍ አዳራሽ ምክትል ርዕሰ መምህር ሲሆኑ የስብከት ትምህርት ቤት ዳይሬክተር ሆነው ያገለግላሉ። ዶክተር ቫይበርት የቲኤች ኤም ከግላስጎው ዩኒቨርሲቲ፣ ዲ.ሚን. ከተሃድሶ ቲዎሎጂካል ሴሚናሪ፣ እና በከፍተኛ ትምህርት በመማር እና በማስተማር የድህረ ምረቃ ዲፕሎማ ከኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ አግኝተዋል። እርሳቸው የላቲመር ትረስት ባለአደራ፣ የእንግሊዝ ቤተክርስቲያን ወንጌላውያን ምክር ቤት አባል እና የቃል እና የመንፈስ ህብረት ሊቀመንበር ሆነው አገልግለዋል። ዶ/ር ቫይበርትም የቅዱስ ሉክ ቤተክርስቲያን የዊምብልደን ፓርክ ቪካር በመሆን ለ8 ዓመታት አገልግለዋል። የስብከት ልቀት፡ ከምርጥ መማር (IVP, 2011) ጨምሮ በርካታ መጽሃፎችን እና ሥነ-መለኮታዊ ጽሑፎችን አዘጋጅቷል። ውጥረት፡ የሰላም መንገድ (ኢንተር-ቫርሲቲ ፕሬስ፣ 2014); እና ኢየሱስ የለወጣቸው ሕይወቶች (የክርስቲያን ትኩረት ጽሑፎች፣ 2010) አቅርበዋል።

ዶ/ር ቆስጠንጢኖስ አር ካምቤል በሥላሴ ወንጌላዊ መለኮት ትምህርት ቤት የአዲስ ኪዳን ተባባሪ ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር ጆኤል ሲ ሀንተር የኖርዝላንድ ሲኒየር ፓስተር፣ በሎንግዉድ፣ ኤፍኤል ውስጥ የሚሰራጭ ቤተክርስቲያን ነው።

ሚስተር ብራድሌይ ቴ. ጆንሰን የዌስሊ ቻፕል ዩናይትድ ሜቶዲስት ቤተክርስቲያን ፓስተር እና በአስበሪ ቲኦሎጂካል ሴሚናሪ ረዳት ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር ዳንኤል ኤል ኪም በኪዳነ መለኮት ሴሚናሪ የብሉይ ኪዳን ረዳት ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር ሾን ማክዶኖው በጎርደን-ኮንዌል ቲኦሎጂካል ሴሚናሪ የአዲስ ኪዳን ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር አልቪን ፓዲላ በምዕራባዊ ቲኦሎጂካል ሴሚናሪ የአካዳሚክ ጉዳዮች ምክትል ፕሬዝዳንት ናቸው።

ዶ/ር ግሌን ጂ ስኮርጂ በሳንዲያጎ ቤቴል ሴሚናሪ የቲዎሎጂ ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር ስቴፈን ጄ.ዌሉም በሳውዝ ባፕቲስት ቲኦሎጂካል ሴሚናሪ የክርስቲያን ቲዎሎጂ ፕሮፌሰር ናቸው።

ዶ/ር እስጢፋኖስ ኢ ዊትመር በጎርደን ኮንዌል ቲዎሎጂካል ሴሚናሪ የአዲስ ኪዳን ፕሮፌሰር እና በፔፐረል፣ ኤምኤ የፔፔሬል ክርስቲያናዊ ህብረት መሪ ፓስተር ናቸው።

የቃላት ፍቺ

አብርሃም - የብሉይ ኪዳን ፓትርያርክ፣ የታራ ልጅ፣ የእስራኤል ሕዝብ አባት እግዚአብሔር በዘፍጥረት 15 እና 17 ላይ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ዘሮች እና ልዩ ምድር እንደሚሰጠው ቃል ኪዳን የገባለት

አዳም - የመጀመሪያው ሰው; የሔዋን ባል; የሰው ልጅ ምድርን የሚሞላበትና የሚገዛበት የመሠረት ቃል ኪዳን የገባለት ሰው

ቤሪት - የዕብራይስጥ ቃል (የቋንቋ ፊደል) በብዛት የተተረጎመው "ቃል ኪዳን"

ክርስቶስን ያማከለ - በክርስቶስ ሰው እና ሥራ ላይ ያተኮረ

የጋራ ጸጋ - ለሁሉም ሰዎች የሚታየው የእግዚአብሔር ቸርነት

ፍጻሜ - ክርስቶስ ተመልሶ የሚመጣበት እና ለታሪክ ሁሉ የእግዚአብሔርን የመጨረሻ ዓላማ የሚፈጽምበት የምስረታ ትምህርት ሦስተኛ እና የመጨረሻ ደረጃ

ቀጣይነት - የተመረቀ የኢሻቶሎጂ ሁለተኛ ወይም መካከለኛ ደረጃ; ከክርስቶስ የመጀመሪያ መምጣት በኋላ የእግዚአብሔር መንግሥት ጊዜ ግን ከመጨረሻው ድል በፊት

ቃል ኪዳን - በሁለት ሰዎች ወይም ቡድኖች መካከል ወይም በእግዚአብሔር እና በሰው ወይም በሰዎች ቡድን መካከል የተደረገ አስገዳጅ የሕግ ስምምነት

የመሠረት ቃል ኪዳን - የእግዚአብሔርን መንግሥት ግቦች እና የሰው ልጅ በመንግሥቱ ውስጥ ያለውን ሚና የሚያጎላ እግዚአብሔር ከአዳም ጋር የገባው ቃል ኪዳን

የፍጻሜ ቃል ኪዳን - ያለፈውን ውድቀቶች ለመቀልበስ እና የእግዚአብሔርን መንግሥት ዓላማዎች ለመፈጸም የተነደፈው እግዚአብሔር በክርስቶስ ከሕዝቡ ጋር የገባው ቃል ኪዳን; "አዲስ ኪዳን" ተብሎም ይጠራል

የእስራኤል ምርጫ ቃል ኪዳን - እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባው ቃል ኪዳን እንደ እግዚአብሔር የተመረጠ ሕዝብ የእስራኤልን መብቶች እና ኃላፊነቶች ያረጋገጠ; አንዳንዴ የተስፋ ቃል ኪዳን ይባላል

የንግሥና ቃል ኪዳን - እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር የገባው ቃል ኪዳን እስራኤልን እንደ መንግሥት ያቋቋመ እና የዳዊት ንጉሣዊ ሥርወ መንግሥት እንደሚገዛና እና ዘሩ በዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ለዘላለም እንደሚነግሥ አጽንኦት ሰጥቷል።

የሕግ ቃል ኪዳን - የእግዚአብሔርን ሕግ እንደ አንድ ሕዝብ በእስራኤል ነገዶች ፊት ያስቀመጠው እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር የገባው ቃል ኪዳን

የመረጋጋት ቃል ኪዳን - የተፈጥሮን መረጋጋት የሚያረጋግጥ እግዚአብሔር ከኖህ ጋር የገባው ቃል ኪዳን

ዳዊት - ዘሩ በዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ለዘላለም እንደሚነግሥ የተስፋ ቃል የተቀበለው የእስራኤል ሁለተኛ የብሉይ ኪዳን ንጉሥ ነው።

ዳይቴኬ - የግሪክ ቃል (ትርጉም) ለ "ቃል ኪዳን"

ምረቃ - በተመረቀ ኢሻቶሎጂ የመጀመሪያ ደረጃ; የክርስቶስን የመጀመሪያ መምጣት እና የሐዋርያቱን እና የነቢያትን አገልግሎት ያመለክታል

መጽደቅ - አንድ አማኝ ከኃጢአቱ ጥፋተኝነት ነፃ ሲወጣ እና የክርስቶስ ፅድቅ ሆኖ ሲቆጠር የጽድቅ የመጀመሪያ መግለጫ

ሙሴ - እስራኤላውያንን ከግብፅ ያወጣ የብሉይ ኪዳን ነቢይ እና አዳኝ; እግዚአብሔር ብሔራዊ "የሕግ ቃል ኪዳን" ያደረገለት እና አሥርቱን ትእዛዛት እና የቃል ኪዳኑን መጽሐፍ ለእስራኤላውያን ያስተዳደረ ሰው; ኢየሱስ በተአምራዊ ለውጥ ወቅት ከኤልያስ ጋር የተገለጠ

ብሔራዊ ቃል ኪዳን (ዎች) - የእስራኤልን ሕዝብ ከሚወክል ግለሰብ ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን (ለምሳሌ አብርሃም፣ ሙሴ እና ዳዊት)

አዲስ ኪዳን - በክርስቶስ ውስጥ ያለው የፍጻሜ ቃል ኪዳን; ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀሰው በኤርምያስ 31፡31 ነው።

ኖህ - በእግዚአብሔር መሪነት መርከብ ሠርቶ ከጥፋት ውሃ የተረፈ ሰው; አምላክ ዘላቂ የተፈጥሮ መረጋጋት እንደሚኖር ቃል ኪዳን የገባለት ግለሰብ

መቀደስ - ሰዎችን እና ነገሮችን ቅዱስ የማድረግ ተግባር

የማዳን ጸጋ - የመዳን በረከቶች በመንፈስ ቅዱስ ለእውነተኛ አማኞች ተፈጻሚ ይሆናሉ

ሴፕቱጀንት - የብሉይ ኪዳን የግሪክ ትርጉም

ሶላ ፊዴ - የላቲን ሐረግ "እምነት ብቻ" ማለት ነው; መጽደቅ በእምነት ብቻ እንጂ በሥራ አይደለም የሚል እምነት; ከተሐድሶ መሠረታዊ መርሆች አንዱ

ሱዜራያን - ትናንሽ ነገሥታትን የሚገዛ ኃይለኛ ንጉሠ ነገሥት ወይም ንጉሥ; ይበልጥ ኃይለኛ የሆነው የቃል ኪዳን አካል፣ ለእርሱ መገዛት አስፈላጊ ነው

የሱዘሬን-ቫሳል ስምምነት - በአሸናፊው ንጉሠ ነገሥት እና በትንሽ ገዥ መካከል የተደረገ የቃል ኪዳን ስምምነት

አጠቃላይ ቃል ኪዳን (ዎች) - የሰው ልጆችን ሁሉ ከሚወክል ግለሰብ ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን (ለምሳሌ አዳምና ኖህ)

ቫሳል - ለበለጠ ኃያል ንጉሠ ነገሥት ወይም ንጉሥ (ሱዘራይን) መገዛት ያለበት ንጉሥ ወይም ሕዝብ